

„Vezess Úram végig...”

Lukács 6,39

Ki vezet? Ki vezethet? Mire van szüksége a jó vezetőnek? Hova vezetnek vezetőink? És még folytathatnánk a kérdések sorát, mert egyre nyilvánvalóbb, hogy valami gond van a „vezetőikkel”. Ha csak a 20. század történéseire gondolunk, akkor a következőket láthatjuk:

1. Európa nagy birodalmainak vezetői, akik különben közeli rokonok voltak, győzelemre akarták vezetni birodalmukat, s végül öldöklő világháborúba vezették alattvalóikat. Miközben biztos győzelmet ígértek mindannyian veszítettek, tízmilliós nagyságrendben emberi életet, birodalmukat, anyagi javakat és egy hamis illúziót, mely szerint a művelt ember nem fog háborúzni. Végül békekötés név alatt „megalapoztak” egy még szörnyűsebb háborúnak. „*Vak vezetheti-e a világtalant?*”
2. A háborút követő két évtizedben hatalomra jutott a világ két, eddigi legszörnyűbb „szellemi terméke”, a kommunizmus Oroszországban és a nemzeti szocializmus Németországban. Óriási mértékű hazugságáradat, kegyetlen terror és lelketlen alakoskodás ellenére az emberi tudás, műveltség ismét csődöt mondott. Miközben mindenki a békéről beszélt, készültek a háborúra, ami az előzőtől még nagyobb szenvedést, még több halált, még általánosabb pusztítást eredményezett. „*Vak vezetheti-e a világtalant?*”
3. A háborút követően a világ soha nem tapasztalt politikai és katonai szem-

benállás színterévé vált, amelynek „demokratikus” térfelén az ún. értelmiség nagy része a marxizmust pro-

Pólyán - megújuló templomtorony 2017-ben

pagálta, mondván, hogy az emberiség igazságos társadalma csak a kommunista társadalom lehet. A „népi

demokratikus” oldal értelmisége részben meggyőződésből, részben a diktatúra nyomásának engedve, a „vasfüggöny védelmében”, szolgálta Marx, Lenin, Sztálin szörnyszülött rendszerét. . . „*Vak vezetheti-e a világtalant?*”

4. Akik átéltek 1989 nagy reményeit szomorúan mondhatják: Igazából csak a módszer változott. A „demokrácia” előjárói között pár év elteltével megjelentek a „népi demokrácia” volt kegyeltjei, s bizony komoly szövetségesekre találtak a régebbi „demokráciák” hasonló gondolkodású képviselőiben, és ismét ők kívánják vezetni a „boldog jövő” a „tökéletes társadalom” felé a népeket. Ha nem lennének vakok, azaz önhittségtől, anyagiaktól, eszméktől elvakultak, akkor látniuk kellene, hogy egy nem létező cél, az evangéliumban leírt „verem” felé haladnak azokkal együtt, akik hallgatnak szavukra és követik őket. . . „*Vak vezetheti-e a világtalant?*”

Akkor ki vezethet? Csakis az, aki nem rabja semmilyen ideológiának! Csakis az, aki nem lekötöztette semmilyen földi hatalomnak! Csakis az, akit nem vakít el a haszonlesés! Csakis az, aki nem az embereknek akar tetszeni! Csakis a Jó Pásztor, aki életét adja a juhokért! Az igazi földi vezető pedig őt hallja, hallgat szavára, mert tudja, hogy Őt

követve nem verembe esik, hanem örök életet nyer.

Csoma L.

Szerkesszük együtt!

szeretetnapar@gmail.com

Szeretettel hívjuk fel a lelkipásztorok, presbiterek, gyülekezeti tagok figyelmét, hogy gyülekezeti tudósításaikkal, fényképekkel teljesebbé tehetik egyházi életünk naptári összefoglalóját.

A beszámolókat szerkesztőségünk E-mail címére, a szeretetnapar@gmail.com; vagy postai címére Ref.

Lelkészi Hivatal 076 74 Drahňov 216 küldhetik. Az említett email címre kérjük kizárólag a Szeretetnaptárral kapcsolatos anyagot küldjék! Amennyiben nem kapnak visszajelzést elektronikus levelükre, kérem lépjenek telefonos kapcsolatba a szerkesztőséggel. Előre is köszönjük segítségüket.

Csoma László

Beteg vagyok! És akkor...?(!)

„Nem az egészségeseknek van szükségük orvosra, hanem a betegeknek.” (Mt 9, 12.)

Máté evangéliumának 9. fejezetében gyógyulások sorozatát olvashatjuk: a béna, a vér folyásos asszony, a halott leány, a két vak, a megszállott néma. Minden esetben Jézus „előfeltételként” azt kérdezi: hiszitek-e, hogy ez megtörténhet? Az emberek „természetesen” azt felelik: igen, Mester. Majd Jézus ezt „elhívén” meggyógyítja a betegeket. Mindeközben elhívja Mátét, kitér arra, hogy mi is a böjt jelentősége, majd pedig végül megjegyzi, hogy „Az aratnivaló sok, de a munkás kevés..” (Mt 9, 37).

Ez a 9. fejezet valójában egy kerek egész: a történet kezdete, hogy Jézus hajóra száll és elmegy a maga városába. Megérkezvén máris „feladatot kap”, gyógyítania „kell”. Az emberek hitét veszi alapul, mely megtartja őket, enélkül nincs gyógyulás. Természetesen ez egyeseknek nem tesz káromlásnak és valószínűleg lehetetlennek is tartják, erre Jézus – mint ahogy mondani szoktuk – rátesz egy lapáttal: „Miért gondoltok gonoszt szívetekben? Ugyan mi könnyebb, ezt mondani: Megbocsáttattak bűneid! - vagy ezt mondani: Kelj fel, és járj!? Hogy pedig megtudjátok, hogy van hatalma az Emberfiának megbocsátani a bűnöket a földön: Kelj fel - így szólt ekkor a bénához -, vedd az ágyadat, és menj haza!” Az pedig felkelt, és hazament.” (Mt 9, 4-7). Erre a sokaság megijed és elkezdik dicsőíteni Őt. Majd elhívja Mátét, aki felkel és követi Őt. Majd mintegy magyarázatként olvasuk a következő sorokat, hogy Jézus vajon miért tölti az idejét ilyen problémás dolgokkal, hiszen mint manapság mondhatnánk: fontos, elfoglalt egyéniség. Ő mintegy vezérigeként elmondja, hogy a bűnösöknek van szükségük gyógyítóra, a betegeknek orvosra, nem az egészségeseknek. Ezt az üzenetet értelmezhetnénk akár a történet végén szereplő „missziói” küldetés előfutárának is. Majd szóbakérül a böjt s annak mibenléte, melyet Jézus képletesen magyaráz el az Őt hallgatóknak, hogy érthető legyen az üzenet. Az új és a régi kapcsolata, mintegy folytatása lehet a „misszió” lényege felé. Ezután ismét gyógyítások sorozata: a betegek ismét hisznek és meggyógyulnak, s természetesen a farizeusok zúgolódnak. Végül pedig eljutunk a zárógondolatokhoz, melyet előzőleg „missziói” jellegűnek neveztem, hiszen Jézus arra buzdítja tanítványait, hogy sok a munka, de a munkás kevés, menjetek és kérjétek az Urat, hogy adjon lehetőséget a munka folytatásához.

Az eddig leírt elemzés az én saját látásmódom, biztosan van, aki ezt más szemszögből, másféleképpen is elemezni tudja. Azonban jelen esetben azért is vettem ilyen irányt, mert van pár pont ebben a 9. fejezetben, mely elgondolkodtató... Itt van például a történet elején a béna meggyógyítása: Jézus itt nem kérdezi meg a beteget, hogy hisz-e, hanem Ő bátorítja a bénát, hogy minden rendben lesz, „csak” bizzon, mert megbocsáttattak bűnei. A halott leány történetében a leány édesapja jön Jézushoz, hogy már meghalt, de ha Ő segít, élni fog. Erre Jézus elmegy, megfogja a leánya kezét és ő felébred. A vér folyásos asszony magában gondolkodik, hogy ha csak a ruháját is megérinti Jézusnak, meggyógyulhat. Ezt „hallván” Jézus biztatja az asszonyt, hogy bizzon, a hite megtartotta őt. Majd következik a két vak, aki Jézus könyörületéért esedeznek. Jézus visszakérdez, hogy elhiszik-e, hogy meg tudja tenni? Ők azt felelik: igen. Erre Jézus mintegy „hitükre hagyja” a végkimenetelt és azok meggyó-

Simon Andrásgrafikája

gyulnak. Végül jött a néma története, akit Jézushoz hoztak, itt „szó nélkül” meggyógyítja a némát, az megszólalt, viszont itt nincs szó köszönetről, bizalomról, hitről.. A 35. versben összefoglalja a történetíró, hogy Jézus sokféle sok mindenfélét gyógyított: beteget, erőtlent.

Ha kicsit mélyebbre tekintünk, láthatjuk, hogy minden gyógyítás történet egy kicsit más, de végeredményben ugyanaz. Azonban engedjék meg nekem, hogy pár személyes gondolatot közöljek, melyek talán kicsit közelebb hozzák számunkra ezeket a csoda-eseményeket. Próbáljuk meg elképzelni, hogy Jézus a mi modern világunkban „megjelenik”, és a szemünk látára, fülünk hallatára azt mondja az egyik beteg ismerősünknek, hogy ha el-

hiszi, hogy Ő meg tudja őt gyógyítani, akkor megszabadul a betegség fogságából.. Mi lenne az első gondolatunk? Valljuk be őszintén, biztosan nem az, hogy: „persze Uram, elhiszem”. Valljuk be, nem megy ez ilyen könnyen. Azonnal kifogások, akadályok, mágia és elmezavar ötletének tömkelege árasztaná el elménket, félelem, aggodalom szívünket, pulzusunk elérné a kétszázat, vagy esetleg „halálos” nyugalommal, gúnyos mosollyal közölnék, hogy „hiszem, ha látom”. Ez többféle reakciónak a vegyülete, de tekintsünk kicsit magunkba, egyik sem áll közel a mi reakcióinkhoz, ha valaki valami szépet és jót ígér? Olyanok vagyunk, mint akiknek a legszűkebb vérereiben is a „világ” által terjesztett kételkedés folya és semmit sem tudunk azonnal örömmel fogadni. Mindenhez jár feltétel, előjog, ügyvéd, törvények listája, esetleg annak lehetséges legegyszerűbb és leggyanútlanabb kihágási módja. Egyszerűen elfelejtünk feltétel nélkül hinni, bízni. S ha esetleg mégis sikerül, akkor is el kell rontanunk egy kellemes „elvárás”-sal a tetején. Minden sikerülhet, örömmel, boldogságunkat az elvárások ugyanúgy tönkretelhetik, mint a hitetlenség. A „jó tett helyébe jót várj” ugye szép, csak mint mondhatnánk, „nem aktuális”, szinte már luxuscikk. Szép dolog, becsülendő dolog, de az a másik dolga. Mi foglalkozunk – jelen téma kapcsán – magunkkal.

Nekünk a tőlünk telhető legjobbat lenne jó megtennünk: hinnünk, remélnünk, bízunk, szorgálnunk, segítenünk, önkénteskednünk... feltételek, kitételek és elvárások nélkül. Igaz, a végkimenetel kétséges.. Lehet, soha senki nem köszöni meg, lehet soha nem kapunk érte elismerést, lehet, hogy feledésbe merül, amit tettünk, viszont a jó Isten mindent lát, tud és mindenért, amit jónak lát, meg is ajándékoz bennünket. Hogy mi ezt észrevesszük-e, esetleg észre akarjuk-e venni, értékeljük-e, elégnék tartjuk-e, megfelelőnek tartjuk-e, ez ismét egy következő feladat személyiség- és lélekfejlődésünkben.

Úgy gondolom, ezt az ígerést még oldalakon keresztül lehetne elemezni sok-sok féle szempontból. Nagyon gazdag üzenetekkel rendelkezik, melyeknek reánk vetülő részét is megtalálhatjuk és bátran magunkra vehetjük, elgondolkodhatunk rajta.

Egyébként ha nem lennénk ennyire kishitűek, mennyire jó már az, hogy Jé-

zus egyetlen előfeltétele a Hit. „Ha elhized, hogy meggyógyulhatsz, akkor meggyógyulsz.”, „A hited megtartott téged.”, „Legyen a Ti hitetek szerint.” – ez utóbbi mondjuk egy elég veszélyes kijelentés, viszont pont ezzel ad szabad utat Jézus mindenkinek. Ha azt mondom elhized, legyen úgy, ahogy hiszed. Itt egy kis gonosz vigyorgó fejet is tehetnék most, viszont a viccet félretéve, tudom saját bőrömmön tapasztalva, hogy sajnos mennyire nehéz bizonyos esetekben hinni és bízni. Előítéleteket, csalódásokat kell hátrahagynunk, s előre nézve „vakon” hinni, hogy Isten és az Ő kegyelme igenis létezik, igenis van és igenis az én életemben is szerves mindennapi tény és lehetőség lehet, ha bízok Benne és elhiszem, hogy lehetséges.

Nem könnyű betegnek lenni. Legyen az fizikai, pszichikai, lelki gyengeség, legyen az genetikai, rövidebb-, hosszabb időtartamú, fertőző-, maradandó-, esetleg csak átmeneti.. Nem könnyű belátni sem sokszor, hogy betegek vagyunk, sőt még elfogadni. Nem egyszerű a nagy nyári melegbe szívbetegnek lenni, a téli fagyos időben begipszelt lábbal tengetni sűrű feladatokkal teli napjainkat, nem egyszerű másokat betegnek, tehetetlennek látni.. viszont mindig van mit tennünk: imádkozhatunk, s ha van lehetőségünk, fizikailag, lelkileg is segíthetünk. Nem a köszönetért, nem az anyagi háttér miatt, hanem csak mert úgy érezzük, ezt kell tennünk. S ha már egy piciny részünk is késztetést érez, akkor menjünk és tegyük, amit tennünk kell. Ha nem megy egyedül, hívjuk segítségül a mi Megváltó Urunkat, Aki mindamellett, hogy az Isten Fia, mégis marad ideje az egyszerű, hétköznapi emberekre: a né-mára, a bénára, a „halottra” és hozzátartozóira, a különféle betegséggel küszködőkre... S ha a bibliai időkben volt ideje, most miért ne lenne? Mi változott? Ő nem változott! Mi változtunk! Ő továbbra is a Szentírás betűin keresztül segítőkéz nyújt, gyógyírt ad mindenféle sebünkre (ezt nap-mint nap tapasztalom, amikor pl. a Bibliaolvasó kalauz szerinti napi igersézt és annak magyarázatát elolvasom, szinte a vesémbé lát sokszor aznap.. ugyan honnan tudja, épp mi bajom van?!?!).

Nekünk, a mi hozzáállásunkat kell kezelésbe vennünk és belátnunk, milyen betegséggel küszködünk mi, egyénileg. S ha megvan a diagnózis, akkor lehet rajta segíteni. Lehet ez egy krízises „nem megyek templomba, mert nem szimpatikus a lelkipásztor”, vagy esetleg egy „ott van Mariska néni és ő rossz” megfázás, lehet egy fertőző „nem segíték neki, mert ő sem

segített/segítene” betegség, sőt akár egy lázzal járó „nincs szükségem a hitre, elég az anyagi háttérem” gyulladásozó vírus.

A lelki bójt, az új és a régi, a tanítványok elhívása, a missziói küldetés még mind kimaradt az elemzésből, viszont mind-mind szoros kapcsolatban áll – véleményem szerint – a gyógyítástörténetekkel. Mély üzenetekben bővelkedik ez a fejezet, melyről már sokan sokfélét írtak s még biztosan fognak is. Ez azért jó, mert van, amikor egyetértünk a megfogalmazottakkal, van, amikor nem tesszük, van, amikor felháborodunk, s van, ami megnyugtat és reményt ad. Bennünket a teológiai évek alatt arra tanítottak, hogy ha már tudsz vitatkozni egy adott témával kapcsolatban, akkor jó úton haladsz az elsajátítás felé. Jó az, ha az emberek szóba tudnak elegyedni egy-egy bibliai történet, esemény kapcsán, vitába keveredni, egyetérteni, kifejtetni, továbbgondolni.. olyan jó lenne, ha ezt gyülekezeteinkben is gyakorolhatnánk, s valójában ezzel észrevétlenül is a Biblia világába terelődünk, ott töltünk bizonyos időt, s máris közelebb vagyunk ahhoz, hogy hinni és bízni tudjunk. Mint mondani szokták, naivitásom nem ismer hátrókat, de én hinni és bízni akarok abban, hogy ez – még ha nem is megalomániás vonatkozásban –, de megvalósítható. A gyermektáborok, amelyekben voltam még én is kicsiként, ilyen dolgokkal volt tele: rajzold el, mutogasd el, éld bele magad abba a bizonyos történetbe, vetítsd ki magad- és családod életére, gyermeki tapasztalataidra, csalódásaidra és örömeidre, s ezek a dolgok a mai napig mély nyomot hagynak a gyermeki lélekben. Örülök, hogy én is részese lehettem ilyen táboroknak, élményeknek. Ez is segíthet kicsit abban, hogy lássam, akkor hogyan gondoltam, s lássam most, hogyan gondolom. Ebből kifolyólag láthatom saját fejlődésem, esetleg visszatesztelésem, kibogozhatom, hogy talán hogyan éljem most meg mindezen dolgokat és hogyan próbáljam továbbadni a következő generációnak. Ez a mi kis egyéni missziói küldetésünk.

Akárhogy is próbálunk kibújni a felelősség alól, küldetésünk van nekünk is. Ha másért nem is, márcsak azért is, mert pl. most Te is olvasod ezeket a sorokat és biztos, hogy megmozdul Benned valami. Ha más gondolat nem is jut eszedbe, csak az, hogy ugyan, mi feladatom lenne nekem? – már jó úton haladunk, ugyanis így „belerángattalak” egy kis fejtörőbe. Bizom benne, hogy kicsit tényleg elgondolkodsz azon, mi a Te „betegséged”, mi lehet arra a gyógymód, mennyiben segített eddig bármiféle „kezelés”, mi az,

amin változtatnod kell, mi az, amivel saját példádokon keresztül másoknak is segíthetsz (mert ugye szeretnél példát mutatni...?!), tehát mi is a Te küldetésed...?

A jó Istennek hatalmas hatalma van. Gondold végig, de úgy ahogy még eddig talán sohasem tetted: bénát lábra állít, némát megszólaltat, kígyógyít gyógyíthatatlan betegségekkel, vakot látóvá tesz... ez talán magával a legmodernebb orvostudománnyal nem lehetséges, viszont az orvostudomány- és a jó Isten segítségével, áldásával, csodákra képes hatalmával igenis lehetséges. „Csak” bízunk és hinnünk kell. Tényleg szeretném, ha megpróbálnád elhinni, hogy a betegségeknek van gyógymódja, van remény és van kiút mindenféle rosszból, kellemetlenből és kilátástalanból. Nem „okoskodni” akarok, ugyanis sokszor az én fejemet is bőségesen át kell mosni, csupán azt szeretném, hogy együtt álljunk és nézzünk szembe a nagy feladatainkkal. Igyekezzünk és akarjunk megbirkózni gondjainkkal, próbáljunk keresztyéni megoldásokat találni és oly módon megoldani próbatételeinket, hogy ne kelljen hunyorognunk majd a jó Isten előtt, ha az elszámolásra kerül a sor. Tudom, hogy rengeteg imádságra, bátorításra, segítségre van ehhez szükségünk, de nézzük modern világunk előnyeit, az interneten szinten már minden imakönyv elérhető, megrendelhető, hála Istennek szinte minden gyülekezetben van istentiszteleti lehetőség, van közösség és van maga a jó Isten csak egy kézösszekulcsolási távolságra. Természetesen mindig van kifogás, de ezzel csak saját magadnak ártasz. Sem a lelkipásztorok, sem Mariska néni, csakis saját magadnak. Akár mennyire is szeretnének a bűvös mágiákban, átkokban, szemmel-verésben, s a hasonló bűbájokban hinni, a jó Isten mindezek felett áll. Hagyjunk fel az efféle százalmas és hihetetlen hitetlenségre valló időpocsékolásokkal, s azt a „drága” időnket és pénzünket, melyek kapcsán oly sokszor sóhajtozunk, ne fecséröljük, hanem értékeljük és éljük meg keresztyéni küldetésünk fényében. Soha nem késő (újra) a jó Isten elé állni és számba venni keresztyéni mivoltunkat, tennivalóinkat, mulasztásainkat és jötteteinket.

„Kérjétek tehát az aratás Urát, hogy küldjön munkásokat az aratásába.” (Mt 9, 38). Kívánok Mindannyiunknak kellemes, tartalmas, hasznos, eredményes, áldásokban gazdag nyarat. Kívánom, hogy feladataink, küldetésünk elvégzésébe vetett erőnk, hitünk a nagy meleg és a különféle időjárás feltételektől függetlenül is bőséges termést hozzon.

Csoma Annamária

NŐK A BIBLIÁBAN - Séba királynője

(1Sámuel 10)

Hatalma csúcán, Salamon királynál egy akkoriban nagyon gazdag, elismert uralkodónő tett látogatást: Séba királynője.

Kr.e. 8. században Séba népe, Arábia északi részét elhagyva, Dél-Arábiában hozott létre egy virágzó államot, a mai Jemen területén, kiterjesztve területeit Etiópia felé. Az Ószövetségben többször is említésre kerül Séba híres gazdagsága (Zsolt 72:15; Ézs 60:6; Jer 6:20) és kereskedelme (Jób 6:19; Ez 27:22, 38:13).

Séba királynője Salamon az Úrtól kapott bölcsességének hírére meghallva, vállalta a hosszú, fárasztó utat, hogy meglátogassa a királyt. E látogatás egyik oka valószínűleg a kereskedelmi kapcsolatok kiépítése és megerősítése volt, hiszen Salamon akkoriban jó viszonyban állt a tíruszi Hírám királlyal.

Kereskedelmi kapcsolataik mellett, föníciai mesterek fáradoztak Salamon palotájának, de a jeruzsálemi templom építésén is, emellett pedig kiépítették a tengeri kereskedelemhez szükséges kikötőt Eljában. Ezért az afrikai királynő találkozása Izrael királyával jelentős kereskedelmi kapcsolat hangsúlyozása Izrael és az afrikai államok között.

Séba királynője gazdag ajándékai között tevék, fűszerek, arany és drágakövek szerepelnek.

Az 1Kir 10:10 százhusz talentum aranyat említ, amely mai számításaink szerint, körülbelül négy és fél tonna aranyat jelentett. Országga területe különösen gazdag lelőhelye volt a drágakőbányászatnak.

Sébának jelentős bevétel származott a tevékkel és karavánokkal megvalósított fűszer-kereskedelemből. Kr. E. 1000-ban mintegy 2000km hosszú kereskedelmi utat építettek ki, amelyet később a „Tömjénút” elnevezéssel illették. A sébaiak látták el a térséget a temetéseknek, és gyógyászati célokat szolgáló, isteneknek felajánlott tömjénnel. Tőlük származott a mirha, drága illatos olajak és kenőcsök alkotórésze, amelyet a halottak megkenésére, fül-, orr- és szembetegségek valamint

női bajok kezelésére használtak, emellett a sáfrány, kömény, aloé és galbánum, amelynek gyantájából készült illóolajat bőrproblémák kezelésére használtak.

Séba, az ország fekvéséből következően, mintegy 500 éven keresztül támadhatatlannak bizonyult, ami tovább növelte gazdagságát.

Séba és az ókori arab térségben nem volt ritka a női uralkodók jelenléte. Az uralkodó számított a csillagászati ismeretek, filozófia és vallás (Nap és Hold imádata) fejének, ezért az ő véleménye döntő volt más uralkodók megítélésében. Josephus szerint, „Séba királynője a filozófia iránt érdeklődött, és tudása csodálatra méltó volt.”

A királynő tehát vállalta a hosszú utazást a Tömjénúton, amely sivatagon

ta Salamon palotáját, megfigyelte az étkezési szokásokat, megtekintette a szolgák szállását, még udvarlási módjukat, öltözéküket is, valamint a pohárszékeit (ebédlő-vagy konyhaszekrény, kredenc). A részleteknek szentelt megfigyeléseivel így komoly képet alakíthatott ki magában arról a királyról, aki szavain túl, istenfélő uralkodásának módjával is kivívta a királynő megbecsülését.

Séba királynőjének figyelmét nem kerülte el a szakszerűen felépített templom, és Salamon kegyessége sem. Mintegy 3000 bölcs mondás összegyűjtését és sok szoltárt tulajdonítanak neki, amely Séba királynője előtt is ismert volt. Egyes vélemények szerint, Séba királynője tekinthette meg elsőként az épülő jeruzsálemi templomot, s mindezekről még a lélegzete is ellált (1Kir 10:5).

Séba királynőjének látogatása valószínű oka a kereskedelmi kapcsolatok megerősítése volt, valamint politikai tárgyalások. Még Dávid király idejében ugyanis, szoros barátság épült ki Dávid

és Hírám király között, miután Tírusz és Szidón királya tudomást szerzett arról, hogy az edómiai területének elfoglalásával, Dávid fontos kereskedelmi kikötőhöz jutott. Mivel Tírusz szigete nem tudta ellátni önmagát, ezért örömmel fogadta a Dávid kereskedői által szolgáltatott olajat, gabonát, mézet és bort, amelyért cserébe ellátta Dávid országát ébenfával, építőkövekkel, fémmel, szövettel és festékekkel, s ezt a barátságot kiterjesztette később Sa-

és hegyeken keresztül vezetett, hogy találkozhasson Salamon királlyal, akinek a bölcsessége és a Teremtő Istenbe vetett hite híressé tette őt az egész térségben. A bibliai híradás Séba királynője és Salamon párbeszédének szentel nagy figyelmet, amely a látogatást kiteljesítve, azt emlékezetessé tette. Az ókori Kelet kedvelt társas szórakozásai közé tartoztak az elmés párbeszéd, csavaras kérdések és válaszok, amelyek a kérdezett fél bölcsességét és műveltségét voltak hivatottak feltérképezni. A Biblia említést tesz hasonló beszélgetésekről, mint például Sámson találós kérdései ellenfeleivel szemben (Bírák 14:12).

Séba királynője, a beszélgetés mellett, figyelmet szentelt mindennek, amit Salamon országában láthatott: végigjár-

ta Salamon felé is. Salamon neve így juthatott a sébaiak fülébe, Hírám kereskedőhajói által, amelyek az említett kereskedelmi kikötőt használták.

Séba királynője valószínűleg ezért ennyire aprólékos megfigyeléseiben, mi és hogyan zajlik Salamon udvarában, s kereskedelme és politikája mennyire fenyegeti Séba érdekeit. Ám végül a templomépítés alaposága és a király hite szolgált végső bizonyossággal Séba királynője számára, amely Salamon becsületének és tisztességének záloga volt. Így a királynő is megnyugodhatott, hogy Salamon szavahihető uralkodó, akire bátran számíthat, hogy nem fog alátomosan megszegni egyezségeket és szerződéseket. Valószínűleg erre érti a Szentírás az 1Kir 10:14: „És Salamon ki-

rály ada a Séba királynéasszonyának mindent, amit csak kívánt és kért tőle, azokon kívül, amelyeket gazdagságához képest ada Salamon király néki.” Tehát Séba királynője megkapott mindent, amit kért, biztosítékot a tisztas, egymás érdekeit nem sértő kereskedelemre és békés politikára, éppen Salamon istenfélleme miatt, amelynek eredményeképpn, bizonyosságot szerzett az egy Istentől, akinek hírért hazavitte országába, és Salamon hitét és jóságát gazdag ajándékokkal hálálta meg.

Séba királynőjéről az Újszövetség is említést tesz. Jézus dicsőségének leírásánál olvashatjuk a Mt 12:42-ben: „Délnek királyné asszonya felkél majd az ítéletkor e nemzetséggel együtt, és kárhóztatja ezt: mert ő eljött a földnek széléről, hogy hallhassa a Salamon bölcsességét; és ímé, nagyobb van itt Salamonnál.”, amit a Lk 11:31 megismétel. Az evangéliumok szerint, Séba királynője és Ninive népe fogja ítélni mindazokat, akik Jézust nem fogadják be.

A korabeli források azt is tudni vélik, hogy Sába királynője és Salamon király kapcsolatából egy fiúgyermek született, akinek a neve I. Menelik („A

Bölcsesség Fia”). A legenda szerint még kisgyermekként meglátogatta édesapját Jeruzsálemben, és nála is maradt felnőttkoráig. Amikor hazatért, magával vitte Etiópiába a Frigyládát, vagy annak másolatát, amit mindmáig Akszúm (vagy Axum) egyik ősi templomában őriznek. Felnőttként, édesanyja halála után ő lett Etiópia uralkodója, és felvette a „császár”, ill. „A Királyok Királya” uralkodói címet. Az összes utána következő császár Menelik utódjának vallotta magát, tehát a Salamon-dinasztia tagjai voltak. Ez a dinasztia uralkodott Etiópiában kisebb megszakításokkal 1270-től 1974-ig. Ekkor fosztották meg trónjától a hatalomra törő marxista-kommunista erők (élükön Mengistu Haile Mariammal) az utolsó etióp császárt, név szerint Hailé Szelassziét. Nevének és uralkodói rangjának jelentése azonban utal a dinasztia bibliai időkből való eredetére: „A Szentháromság hatalma, ő császári felsége Hailé Szelasszié, Júda törzsének hódító oroszlánja, az etióp Királyok Királya és Isten választotta.”

Györky Szilvia, Kozár Péter

Fórián Andrea:

Vasárnap

kondul a harang
döbben a szív
vívja a lélek a harcot
száll a hívő hang
felhőkbe markol
egy kéz
mely
betemet egy arcot

szólamok szárnyán
remény ad éltet
hála ömlik az ablakon
magához emel
vagy mélybe sodor
ima
kél
a néma ajkakon

VILÁGOLDAL

Hitről hívóknak

VAGY ISTEN LELKE - VAGY A HAZUGSÁG „LELKE”

PÜNKÖSDI EGYÉNI ÉS KÖZÖSSÉGI ETIKAI MINIMUMOK – MINIESSZÉ BIBLIAI ÖSSZEFÜGGÉSBEN

„Kemény beszéd ez: ki hallgathatja őt?”

(János 6,60)

Századunk és napjaink sok hiábavaló beszéde és feledhető információ-, és reklámuhataga közepette vannak igazgyöngyök, igaz szavak, amiket elénk sodor a pünkösdí Szél. Ezekre jó, mi több üdvös felfigyelnünk, ezek érdemelnének igazi közfigyelmet! Ilyen az annyi rossz hír között a mindennapi jó hír, az evangélium. De ilyen az is, ha kicsit el tudunk gondolkodni és csodálkozni azon, milyen jeleket és jelenségeket sző bele Isten Lelke a történelem szövetébe akár ma is, mintegy zsinórmértékül, jelesül most pünkösdí etikai, erkölcsi minimumként. Egyénileg és közösségesen - javunkra. A Lélek sajátos szövögetésén minduntalan elcsodálkozom. És jó csodálkozni, nagyon jó Rá-csodálkozni. Gyógyító. A megfásultság, a kiégettség, a korral járó „mindent tudunk már - mégis semmit” önelégültsége ellen, a hazafelé menetelő ember boldog, előrehozott szent játékaként is. Amint már útközben lejátszódik szemünk előtt a majdani nagy találkozás, annak öröme, teljes boldogsága - hogy az út

végén Jézus vár ránk. Így pörgethette le magában a tékozló fiú is a nagy találkozást atyjával, ami csupa meglepetés volt, mert annyi megbocsátó, ünneplő jóságra nem számított, nem számíthatott bűnbánata, bűnvallása ellenére sem. Nos, a mögöttünk maradt időben is kaptunk ilyen gyönyörű Lélek-mintás hírmézeseket. Hogy hármat említsek közülük: miután Jürgen Moltmann megírta korszakos művét, a Reménység teológiáját 1964-ben, jó 45 év múlva megírta az Ethik der Hoffnung, a Reménység etikája című munkáját. Hazakészülőben. Mert teológia és etika összefüggenek. Mint a szívdobbanás lüktetésében a két ritmus. Korábban és ma is van bőségesen rá példa, hogy a teológiai gondolkodásban együtt van teológia és etika. Mások meg külön írják meg, ha időt kapnak rá a kegyelem Istenétől. Ahogyan Motmann is, aki 84 évesen írta meg etikáját. De megírta. A svájci Zürich egyetemének évtizedeken át református etikusa, Johannes Fischer pedig 1994-ben hozta nyilvánosságra különálló kötetben etikáját, melynek címe: **Élet a Lélekből**, s ebben gazdagon részletezi a **Szentlélekből élő ember keresztyén etikáját**, el egészen a technika-bűvölet és a kommunikáció kritikájáig. És a csúcs: Michael Wel-

ker korábbi heidelbergi református rendszeres teológiai professzor, aki 1991-ben adta közre korszakos, sok nyelvre, még kínai mandarinra is lefordított Szentlélek-tanát, **Isten Lelke – a Szentlélek teológiája** címmel. Benne igen gazdagon szövődik egybe sok régi-új bibliai felismerés, és súlyos etikai kérdések bibliai, pneumatológiai, Szentlélek felőli megközelítése, kifejtése. Nagyon időszerű, megfontolandó megállapítással. Most, így pünkösöd előtt megkerülhetetlen Welker professzornak, egyebek között a debreceni Református Hittudományi Egyetem díszdoktorának felidézni, közkinccsé tenni tanításait. Remélhetőleg okulásunkra, de legalábbis elgondolkodtatásul. Könyvének azt a fejezetét adjuk szemlélve közre, amelyben az Isten Lelke vagy a hazugság „lelke”, a Szentlélek és a prófétai felismerés gondolatköre fogalmazódott meg. Reflexióit írhatta volna hazánkban is. A fordítás e sorok írójának munkája, lektorálását dr. Juhász Tamás kolozsvári em. református teológiai professzor végezte.

Szemleíró: Dr. Békefy Lajos

Kemény tény: még a gonosz is Isten terveit szolgálja – nagyon alaposan kell tájékozódunk!

Welker professzor valóban igen alapos és sok új ismeretet hozó, ószövetségi bibliakutatásokra is épülő könyvében külön fejezetben foglalokozik a gonosz lelkek, vagy hazug lelkek felismerésének a lehetőségével, szűkségességével, illetve a Szent Lélek és a prófétai ismeret kapcsolatával. Ide vonatkozó megállapításából idézünk.

„Isten gonosz lelket is bocsát az emberek közé, vagy éppen a vakmerőség és a tévelygés lelkét. Ez a gonosz lélek aztán szétszaggatja az egységet, vagy egyenesen megakadályozza kialakulását. Nem ritkán kockázatos politikai kalandokra indít. Röviden és világosan szól erről a Bírák könyve 9,23: »Isten egy gonosz lelket küldött Abimelek és Sikem polgárai közé, ezért Sikem polgárai hűtlenek lettek Abimelekhez«. Ám azt is megtudjuk, hogy „nem csak közösséget szállhat meg és ronthat meg a gonosz lélek, hanem olyan személyeket is, akiket korábban Istennek a Lelke töltött be, s politikailag hatalmassá tette őket: „Saultól viszont eltávozott az Úr Lelke, és rossz szellem kezdte gyötröni, amelyet az Úr küldött” (1Sám 16,14kk). Ez a gonosz lélek pedig nem csak azt gyötri, akire „rászáll”, hanem gyűlöletet és agresszivitást támaszt rajta keresztül környezetében is. Isten jóságos Lelke az, aki egy nép összeforrottságát és közösségét kialakítja, illetve bizonyos emberek erőteljes és pozitív kisugárzását előidézi. A gonosz lélek ezzel szemben a közösség zűrzavarát és szétesését idézi elő, az egyes embereket pedig gyötri, és agresszív cselekedeteket indítja.

De ez a következtetés csak bizonyos megszorításokkal igaz: Isten jóságos Lelkét és a gonosz lelket nem lehet azonnal és félreismérhetően megkülönböztetni. A gonosz lélek ugyanis képes romboló hatalmát leplezni. Képes arra, hogy romboló hatalmát eltakarva, a „hazugság lelké-ként” lépjen fel és gyakoroljon hatást. Ezzel szemben a lelkek megkülönböztetésének prófétai erejével lehet és kell fellépni.

Mi jellemzi a „hazugság lelkét”?

A hazugság lelke kifejezés nem képes beszéd valamiféle nehezen átlátható hazugság megjelölésére vagy egyes emberek hamis magatartásának jellemzésére. Hazugság lelkének nevezhetjük egy közösség, nép hamis, hazug lelkét, amely egyben a közvéleményt is meghatározza. Például: „A csodafegyver elhossa a végső győzelmünket!” – ilyen és hasonló mondat segítségével próbálta meg a hazugság lelke a közvéleményt, a nyilvános-, és magánéletet a Harmadik Birodalomban stabilizálni. „A víz és a levegő kifogyhatatlan nyersanyagok” – „Állandó fegyverkezéssel szilárdítjuk meg a békét!” – ezek voltak a 20. század 60-as, 70-es, 80-as éveinek közvéleményét jellemző, meglepő jelszavak, amelyeket a hazug-

ság lelke számlájára lehet írni. Az említett jelszavak vagy megállapítások mögött sajnálatos módon szakemberek és specialisták beható vitái és megállapításai állottak. Így alakult ki az a közvélemény, mellyel az emberek egyetértettek. Aki pedig ellentmondott, azt gáncsokkodónak tekintették.

A hazugság lelke felismerésének egyik bibliai modellje: Mikájéhu látomása – a hazugság akkor is az, ha sokan mondják – a nép szava nem Isten szava

Isten Lelkének megkülönböztetését a gonosz lélektől, az igazság Lelkének elválasztását a hazugság lelkétől különösen is szembeűnően, drámaian mutatja Mikájéhu, Jimlá fiának a látomása (1Kir 22 és 2Krn 18).

A négyszáz próféta alkotja 1Kir 22 szerint a közvélemény képviselőit és szakértői körét. Aháb, Izrael királya gyűjtötte egybe őket, hogy kikérje véleményüket. „(6) Izrael királya ezért összegyűjtötte a prófétákat, mintegy négyszáz embert, és ezt kérdezte tőlük: Elmenjek-e harcolni Rámót-Gileáder, vagy letegyek róla? Ők így feleltek: Vonulj föl, mert az Úr a király kezébe adja azt!” (vö. 11kk).

Négyszáz próféta mégiscsak nem tévedhet! Rögvest a becsapás áldozataivá váltak volna, hacsak Júda éppen jelenlevő királya, Jósáfát nem lett volna kételkedő, s nem szólalt volna meg így: „Nincs itt az Úrnak több prófétája, akit megkérdezhetnénk?” (22,7). Izrael királya azonban ezt felelte Jósáfátnak: „Van még egy férfi, aki által megkérdezhetjük az Urat, de én gyűlölöm őt, mert sosem prófétát nekem jót, hanem csak rosszat” (22,8). Végül mégiscsak követet küld Mikájéhuhoz, Jimlá fiához, hogy megerősítse a próféták véleményét. „De előlépett egy lélek, megállt az Úr előtt és így szólt: Majd én rászédem őt! Az Úr ezt kérdezte tőle: Hogyan? (22) Az így felelt: Elmegyek és hazug lélek leszek minden próféta szájában. Az Úr pedig így szólt: Így csakugyan rá tudod szedni. Menj és tégy így! (23) Íme így adott az Úr hazug lelket valamennyi prófétád szájába. Az Úr kimondta vesztedet”.

Félelmetes figyelmeztetés: a hazugság lelke elkerülhetetlen, hiszen maga Isten küldte azt. A négyszáz próféta nem tehet mást, mint hogy áldozatul esik a hazugság lelkének, sőt

még a király is kiszolgáltatott neki. Ez abban is kifejeződik, hogy a király, bár vonakodva, bizonytalanul, álruhában, de mégis elvonul a hadjáratba, ahol életét veszti. A hazugság lelkének áldozataként a próféták kitaranak előrejelzésük mellett. Semmi okuk sincs azt hinni, hogy legjobb tudásuk ellenére a hazugság lelkét követik, vagy saját döntésükkel még terjesztik is a hazugságot. Egyszerűen tudják, hogy igazuk van. Mintegy kollektív tévelygésként, megfellebbezhetetlen önhiúsággal.

Mit tesznek a hazugság prófétái?

Védekeznek az igazság ellen!

Az Istentől küldött hazugság lelke által megszállott prófétáknak mi tehát a feladatuk? Ők vannak többségben – négyszáz egy ellenében –, és védekeznek Mikájéhu igazságra vonatkozó igényével szemben. Ezért ezt válaszolja Cidkijának: akár eltávozott Isten Lelke, akár nem, eljön majd a nap, amikor „szobáról szobára mész, hogy elrejtőzz” (1Kir 22,25). S mit tegyen ezután a király, akinek kétféle próféciaival kellett szembesülnie? Megpróbálja a közéletet választani, álruhában kivonul a csatába, miután Mikájéhu tudatta vele: „Ha csakugyan békében térsz vissza, nem az Úr beszélt általam!” (1Kir 22,28).

De miben különbözik a próféta által szóló Lélek, az igazság Lelke a hazugság lelkétől? Kézenfekvő lenne ez a válasz: „Abban, hogy a próféta Istenre hallgat”. De ez nem elégséges magyarázat. Úgy tűnik, Cidkiját is Isten Lelke kíséri és tájékoztatja. S valóban az a lélek van nála, amelyet Isten küldött és engedélyezett – még ha ez a hazugság lelke is, de nem csak nála, hanem prófétatársainál is.

Három ismérv a lelkek megkülönböztetésére

Most az a kérdés, hogy vajon felismerhető-e és megnevezhető-e olyan ismérvek, kritériumok, amelyek „a lelkek megkülönböztetésére” szolgálhatnak?

A történet legalább három kritériumra, ismérvre utal, amelyek a mai tapasztalatok világában sem veszítettek meggyőző erejükből. Ezek:

1. **Ne csatlakozzunk elhamarkodottan az uralkodó véleményhez, hanem újra és újra vizsgáljuk meg, hogy az igazság Lelkével összhangban van-e vagy nincs a korszalem, a politikai vezetés gondolatvilága, a szakértők, vagy más befolyásos személyek véleménye, a közöttük éppen fennálló, pillanatnyi egyetértés.**
2. **Prófétálásunk, igazmondásunk igazságát összhangba tudjuk-e hozni saját egzisztenciánkkal és sorsunkkal. Azaz: az egyéni hitelesség, vállalás ismérve ez.**
3. **Teológiailag értelmezzük, dolgozzuk fel azokat a helyzeteket, amelyek akadályozzák az igazság érvényesülését. Így viszonylagossá lehet tenni az ilyen helyzeteket, s próbálkozni lehet azzal, hogy az igazságot ezek ellenében vállaljuk és érvényre juttassuk.**

Fontosak a részletek – a bibliai értelemben kritikus emberek nem gáncsoskodók, még ha annak is látszanak – nem lakájteológusok!

Mikájéhú nem tolakodik. Véleményét sem kényszeríti rá másokra. De nem is hallgatja el! Ő nem lakájteológus, nem lakájpróféta! Erre kifejezetten rámutat az Ige. Az igazság Lelke nincs hozzákötve annak magatartásához, aki mint pusztában kiáltó szó fordul szembe a világgal. De a prófétikus személyiség nem riad vissza ettől a konfliktustól sem. Nem keveri össze az igazságot és a hamis egyetértést. Nem keveri össze Isten Igéjét az éppen hatalmon lévők szavával, és a többségi véleménnyel. Tudja, hogy a hatalom birtokosai és a többség is áldozatul eshet a hazugság lelkének – annak az erőnek, amely pontosan arra törekszik, hogy a szakértők többségét, a politikai vezetést és a nyilvánosságot valóban uralma alá gyűrje.

A prófétai, a lelkeket szétválasztó emberek nem krónikus gáncsoskodók, feltétlenül egyénieskedők, bajkeverők vagy gyógyíthatatlanul önfejúek. Annak ellenére nem ilyenek, hogy gyakran ilyennek látszanak. Valójában azonban szabadok mindennemű politikai és társadalmi erővel szemben, amelyek hatalommal rendelkeznek, s ki akarják kényszeríteni az alkalmazkodást. Az Isten Lelkét és a hazugság lelkét megkülönböztetni képes embereknek ez a szabadsága nem jelenti természetesen azt, hogy ők minden kötöttség, elkötelezettség nélkül élnek, vagy politikai, gyakorlati lojalitás nélkül is megvannak. Mikájéhú a királlyal szemben is fenntartja: „(28) Ha csakugyan békében térsz vissza, nem az Úr beszélt általam!”.

A lelkek megkülönböztetésére képes emberek vállalják a kockázatokat, mert szabadok, csak Istenhez kötöttek!

Az Isten Lelkét a hazugság lelkétől megkülönböztető próféták, s az ilyen látással ma is megáldott emberek elkötelezik magukat. Ez nem csak azt jelenti, hogy prófétálásuk alapján mintegy kívülről is rendelkeznek velük, ami azzal jár, hogy megvetik, üldözik, megkötözik, börtönbe is vethetik őket, nem ritkán kioltják életüket. De a prófétai személyiségek saját sorsukat, egzisztenciájukat is ahhoz kötik, aminek a bekövetkeztét előre megmondották. A prófécia tartalma köti meg őket! Vagyis: hűségesek kimondott szavukhoz. Ezen a veszélyes, őket is kötelező módon jutnak el arra a szabadságra, aminek révén eloldódnak a közvélemény és az uralkodó hatalom nyomásától, befolyásától. Szabadság-szemléletük teszi szabaddá őket. Szabadok annak felismerésében és felismertetésében, ami valóban be fog következni. De azonnal hozzá is kapcsolódnak, kötődnek az igazság felismeréséhez és ahhoz a végérvényes nyilvánossághoz, amelyik óhatatlanul fel fogja majd ismerni ezt az igazságot; ez pedig már a jövőben is megmaradó, az igazság megvalósulását felismerő nyilvánosság.

A prófétikus emberek egykor és ma is a jövőnek és a mennyei nyilvánosság-nak dolgoznak – de: eljön majd az igazság órája!

Létezik egyfajta egyetemes nyilvánosság is, amely igazolva látja a próféták látomásait. Ez azt jelenti, hogy létezik a mennyei nyilvánosság is, amely előtt már ismertek a prófétai felismerések. Ez persze nem biztosítja a prófétai személyiségeknek arra, hogy a földön is részesülnek ennek a biztos nyilvánosságnak a tapasztalatából, hogy mint földi egyének biztosak lehetnének győzelmükben. Azok a próféták, akik az igazságot felismerik, és felismertetik, akik állítanak a hazugságokon, és az uralkodó hatalommal és a politikai nyomással, illetve a közvélemény hatalmas nyomásával szemben szabadok maradnak, azok tudják, hogy eljön majd az igazság órája, amikor az igazság maradéktalanul megvalósul. Ők tudják, hogy az igazságot meg lehet ismerni és általánosan el is fogadják majd, s azt is tudják, hogy az igazság minden kétely, minden látszat, minden hazugság felett megáll majd, s ezeket végleg leleplezi. De a prófétai személyiségek nem élnek abban a biztos tudatban, hogy ők maguk is megélik majd az igazság megvalósulását, vagy az igazság nyilvános elismerését, elfogadását. Nem képzelik magukról, hogy ők azok, akiket igazol a jövő, a holnap, amikor majd ők lesznek a győztesek. Soha nem lehetnek biztosak abban, hogy megkapják-e a földi-nyilvános elismerést és tiszteletet azért, amit mondtak, vagy amit tettek. Sokkal inkább vár rájuk a gond, az üldözés és sokféle nehézség. Talán már halottak is lesznek akkor, amikor az általuk meghirdetett ígért megvalósul...

Az Isten igazságát közvetítő prófétai személyiség azonban nem csak az aktuális nyilvánosságot szólítja meg, amely ennek a történetnek belső tekintetét, szemléletét jelenti. De megszólítja azt a nyilvánosságot, sőt közvéleményeket is, amelyek majd később, s kívülről, idői távolságból tekintenek vissza erre a történetre, így azt a közvéleményt is, amibe ma mi is beletartozunk.

Pontosabban szólva, a próféta látomása révén gyűjti össze és alakítja ki első renden ezt a tágas, tudatosan is egyetemes nyilvánosságot, amely aztán a külső szemlélő helyzetéből viszonyul ehhez a történethez. A próféta ahhoz a nyilvánossághoz szól, amelyik a hazugság lelkétől eltorzított, hamisan beállított valóságot eredeti állapotában akarja megismerni és elfogadni. A próféta ahhoz a nyilvánossághoz szól, amelynek tudnia kell a változatlan valóságról és ennek megismerhetőségéről. Ennek érdekében a próféta a valóság érvényes, igaz leírását adja, azaz olyan valóságleírást ad, amely maradandó.

A valóság igaz, hamisítatlan leírása – az elfojtás és a felejtés próbálkozásai ellen

A prófétai látomás az, ami megőrzi ezt a történetet, a látomás által válik ez emlékezetre méltóvá és érdemessé. Az emlékezetre méltó történet más, mint a történelem számtalan, elfojtott sikertelensége és téves fejlődése, más, mint a sokféle, már szem elől veszített tanácsadói, politikai, katonai téves tervezés. Ezeket a tévedéseket általában a politikai, katonai és egyéb nyilvánosság azon elv szerint kezeli, hogy legjobb elfelejteni, tudomást sem venni róla. Valószínűleg a négyszáz próféta a katonai kudarc láttán egyszerűen visszavonult. Talán hivatást változtattak, talán másik fejedelemhez, királyhoz szegődtek, vagy éppenséggel korai nyugdíjazásukat kérték, hogy életük hátralévő idejét gyermekeikkel meghittent tölthessék el az olajfák árnyékában. Az is lehet, hogy a hibás prognózis miatt Cidkijját okolták, talán „legszívesebben ejtették volna őt”, hogy így rehabilitálásukat kérhessék. És akkor talán Cidkijjá is úgy viselkedett volna, ahogyan azt Mikájéhú, Jimlá fia előre megmondta: Meg fogod érezni, hogy elhagy téged az Úrnak Lelke, „majd meglátod azon a napon, amikor szobáról szobára mész, hogy elrejtőzz (25)”.

Az öngazolás minden elképzelhető próbálkozásával, az elfojtás és a felejtés kíséreltetével szemben, amelynek az a célja, hogy ezt a történetet a résztvevők, illetve az utódok szemé elől az emlékezetre méltó dolgok köréből kiiktassa, Mikájéhú, Jimlá fiának látomása ezt üzeni: hazug volt a prófétai

tanács. Hazug volt, s ez nem csak később derült ki, hanem már korábban is nyilvánvaló volt Isten jelenlétében, és így mindenki tudhatta. Aháb prófétáinak nem volt részük az igazságban és nem is jutottak el odáig. Azért kellett hazug tanácsot adniuk, mert Isten ezt így rendelte el. **Elfojtás és felejtés, de igazoló érvelés is, és önigazolás ezért megengedhetetlen.** Ez a történet nem véletlenül alakult így.

Az „ahábizmus”, a nemzeti méretű hazugság vége

Ez pedig azt jelenti, hogy Mikájéhu, akihez „szól” Istennek a Lelke, aki részesedik az Isten jelenlétében lehetséges valóság-felfogásból, valójában az Aháb-korszak végét hirdeti meg. Az igazság Lelkét és a hazugság lelkét megkülönböztető próféta szerepe egyértelmű abban, hogy az uralom összeomlása bekövetkezzék, mégpedig visszavonhatatlanul. Nem az uralom módosításáról, toldozásáról-foldozásáról van szó, hanem végének, bukásának előkészítéséről, és új kezdetről. Nem csak arról van szó, hogy e korszak tapasztalatait és valóságát megszakítja a Lélek. **Élett folyamatok megszakításáról van szó, azok véglegesen múlttá tételéről, lezárásáról és értékeléséről.** Ez Mikájéhu, Jimlá fiának célja prófétai beszédével. Ne jöjjen többé Ahábhhoz hasonló utód! Ne legyen Ahábról elnevezett utca, ne emeljenek neki emlékoszlopot! Ne legyen az „ahábizmusnak” reneszánsza! Szó sem lehet „a jó békeidők”, a „nagyjából” fenntartható, csupán a Cidkijjá-féle „rendkívüli jelenségektől” megtisztított udvari próféta folytatásáról. **Isten nem arról döntött, hogy a fennálló viszonyok folytatódjanak, maradjanak fenn, hanem ezeket a végét rendelte el és az új kezdetet. Erről szól a prófécia. Ezt pedig elsősorban a következő generációnak és a jövőnek ígéri.**

A prófécia egyben irányt is mutat a katasztrófa után újjáformálódó, saját értékekre és valóság szemléletre törekvő közvéleménynek: Az eddigiekkel teljesen hagyjatok fel! Ne építsetek arra, semmiféle folytonosságra ne törekedjétek! A történelemnek ez a szakasza, intézménye, ideológiája, közvéleménye egyáltalán nem veszélytelen, s nem lehet megjavítani sem. Nem alkalmazhatóak rá olyan kategóriák, mint amiket már hallottunk: „tévedésből sodródott bele a háborúba”, „jóakarátú, de peches társaság”, „a pártvezetés kicsit tévedett”... A történelemnek az ilyen szakasza a hozzá tartozó intézményekkel, ideológiával, politikával, közvéleménnyel együtt mindenestől fogva romlott, az a sorsa, hogy megbukjon és eltűnjön. Veszedelmes az ilyen, óvakodni kell attól, hogy bárkit is megfertőzzön, s óvatossá kell lennünk azzal is, hogy hibáiból mit tanulunk! Ugyanis tisztán látnunk kell azt, hogy a hazugság lelke vitte végromlásba, de ez Isten akaratának, s az általa kitűzött célnak felelt meg. **Mert hogy Istennek is van világpolitikája, s ez fog végső soron megvalósulni** – írta 1961-ben megjelent nagyszerű, bibliai élesen disztigváló, izgalmas könyvében Walter Künneth. Ennek címe is izgalmas: Politika a démon és Isten között – A politikum keresztyén etikája.

Nincs jövője az „ahábizmusnak, a hazugság lelke közuralmának, a ketősségnek, a hintapolitikának

De milyen választási esély marad egy Aháb-rezsimben? Ott, ahol egyszerre volt jelen a Jahve-kultusz, az abszolút egyistenhit, meg a pogány termékenység Baál-kultusz. Ez a vallási és hatalmi, közéleti ketősség lett a vég okozója. Amikor a hazugság lelke eluralkodik egy egész népen és politikai vezetésén, amikor a legegységesebb jogi, vallási és morális mértékeket súlyosan megsértik. Ásatások bizonyították, hogy Aháb palotája tele volt az akkori kánaáni kultúra tárgyaival. Ennek az udvari kultúrának a kánaáni lényegét még inkább aláhúzta az, hogy Aháb nem Izrael Istenének, az Úrnak építtetett hivatalos szentélyt, hanem a Baálnak.

Az Isten Lelke által vezetett és betöltött prófétai személyiségeknek az ilyen mérlegelések természetesen elfogadhatatlanok. Az **Aháb-rezsimnek, a megosztott és a megosztó rendszernek, a látszatra nagyon sokat adó, valójában a kétféle sántikáló lelki-vallási hintapolitikának és az uralkodó hazug léleknek nem lehetett folytatódása.** Az Isten Lelke által megszólaltatott prófécia hatalmas jelentősége rögtön nyilvánvaló lesz, amint a feladat rendkívüli nehézségét felfedezik: radikálisan szakítani kell a korábbival és új kezdet

elé kell állni, ami azt is jelenti, hogy magának Izraelnek kell megváltoznia. Ami viszont változatlan maradt, az a folytonosság, önmagával, jó hagyományával, amelyeket őriznie, ápolnia, s ahol sérült, ott helyreállítania kellett.

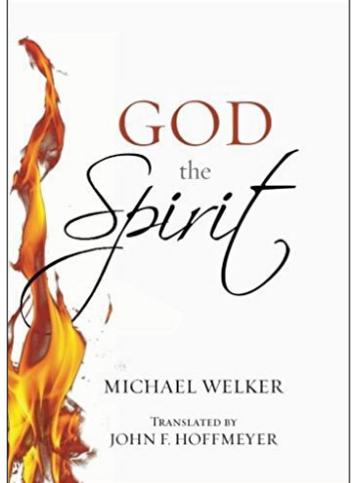
Radikális szakítás a múlttal, új rend

A folytonosság radikális megszakításán is túl kellett lépni, s éppen a hagyomány jó elemeiből kellett újra építkeznie a népnek, vezetőknek és vezetetteknek. Izraelnek önmagával való azonosságát és folytonosságát helyre kellett hoznia. Nem kevesebb lett a cél, mint a „feltámadás”. Az Isten által érvényesnek tekintett rendnek újra érvényesülnie kell.

Pontosan ezért annyira fontos az Isten Lelke által adott prófétai beszéd, hiszen ez az, ami érvényre juttatja az Isten jelenlétében felismert és megismert igazságot, s a valóságot úgy mutatja meg, ahogyan az van. Ez a beszéd éles különbséget tesz az átkos, menthetetlenül el-

veszett és az Isten által elmúlásra ítélt politikai és kulturális vezető réteg és az igaz Izrael identitása között, amelynek viszont meg kell maradnia és meg lehet újulnia. Az elbukás Isten akaratával egyezően történik, de korlátozott. Isten jelenlétét ugyanis semmiféle katasztrófa sem vonhatja kétségbe, sőt a prófétai látomás éppen hogy megerősíti és bizonyítja ezt a jelenlétet, még akkor is, ha ez legtöbbször csak a visszapillantás során lesz teljesen világossá. Isten mindig is Izraellel volt, de egyúttal felette is állott. A gonosz lelket szintén Isten küldötte. Még a szerencsétlenség is akaratából történt. Ez teszi nagyon is indokolttá, hogy a katasztrófa után újra és ismét Isten akaratához és Igéjéhez igazodjanak Izrael fiai.

Az Isten Lelke által adott prófétai beszéd módot kínál arra, hogy Izrael életének radikális törései ellenére is megmaradjon a folytonosság. Kilátásba helyezi ez a beszéd Izrael regenerálódását, újjászületését. Ezt az újjászületést az is elősegíti, ha a gonosz lelkek és a hazugság lelkei lelepleződnek, mert ennek következtében felszabadulnak azok az életek, amelyeket e sötét erők tartottak fogva. Ez a beszéd új, gyökeresen megújult valóságra tekint, és mindig is a nyilvánosság a címzettje. Arra a valóságra irányítja a figyelmet, amely összhangban áll Isten akaratával – amely valóságot Isten jelenléte minősít. **A prófétai beszéd tehát nem csak Isten megbízásából hangzik el, hanem Isten látásmódjából kiindulva szemléli, és szemlélteti a való világot...**

Pünkösdi etikai minimumként, radikális egyéni és közösségi figyelemzetésként szólnak hozzánk Welker professzor roppant tanulságos szavai. Kemény beszéd ez, bibliai szó hozzánk is – 2018 pünkösdjére. Alázaatra intenek, mert kitűnik belőlük: állhatunk látszólag a jó oldalon, mégis a romlást és rombolást terjesztjük. Vagy: állhatunk a rossz oldalon, mégis Isten akaratát teljesítjük be. Egy bizonyos: szent titkok és szabad, felszabadító elrendelések között és nyomában járunk. Hogy el ne tévelyedjünk, és tévelyítsünk másokat, vezetőként és vezetettként, magyarként és keresztyénként a Kárpát-medencében és itthon, nagy alázattal és naponként lelki tükörbe nézve lehet csak tovább lépni. Soha nem feledve: „Félelemmel és rettegéssel munkáljátok üdvösségeteket” (Fil 2,12). Istenfélelemmel, nem emberektől félve – de rettegve attól, s ezért kerülve azt, ami a hazugság lelkének útja vagy szava ma hozzánk. Azt törekedjünk hát meghallani és megérteni a Jelenések könyve szerint a kis-ázsiai közösségeknek szóló levelekből, amit a Lélek mond a gyülekezeteknek! Áldott, tartalmas, szent pünkösöd!

BIBLIAOLVASÓ

v e z é n t o n a l

1. Sz. Józs 15	Lk 10, 1-16
2. Cs. Józs 16	Lk 10,17-20
3. P. Józs 17	Lk 10,21-24
4. Sz. Józs 18	Lk 10,25-37
5. V. Józs 19	Lk 10,38-42
6. H. Józs 20	Lk 11, 1-13
7. K. Józs 21	Lk 11,14-28
8. Sz. Józs 22, 1-8	Lk 11,29-32
9. Cs. Józs 22, 9-34	Lk 11,33-36
10. P. Józs 23	Lk 11,37-54
11. Sz. Józs 24, 1-15	Lk 12, 1-12
12. V. Józs 24,16-33	Lk 12,13-21
13. H. Prédikátor 1	Lk 12,22-32
14. K. Préd 2	Lk 12,33-34
15. Sz. Préd 3	Lk 12,35-40
16. Cs. Préd 4	Lk 12,41-48
17. P. Préd 5	Lk 12,49-53
18. Sz. Préd 6	Lk 12,54-59
19. V. Préd 7	Lk 13, 1-5
20. H. Préd 8	Lk 13, 6-9
21. K. Préd 9	Lk 13,10-17
22. Sz. Préd 10	Lk 13,18-21
23. Cs. Préd 11	Lk 13,22-30
24. P. Préd 12	Lk 13,31-33
25. Sz. Amós 1	Lk 13,34-35
26. V. Ám 2	Lk 14, 1-6
27. H. Ám 3	Lk 14, 7-11
28. K. Ám 4	Lk 14,12-14
29. Sz. Ám 5	Lk 14,15-24
30. Cs. Ám 6	Lk 14,25-35
31. P. Ám 7	Lk 15, 1-7

AUGUSZTUS

1. Sz. Ám 8	Lk 15, 8-10
2. V. Ám 9	Lk 15,11-32
3. H. Abdiás 1-16	Lk 16, 1-12
4. K. Abd 17-21	Lk 16,13-18
5. Sz. Mikeás 1	Lk 16,19-31
6. Cs. Mik 2	Lk 17, 1-3a
7. P. Mik 3	Lk 17,3b-4
8. Sz. Mik 4	Lk 17, 5-6
9. V. Mik 5	Lk 17, 7-10
10. H. Mik 6	Lk 17,11-19
11. K. Mik 7, 1-6	Lk 17,20-37
12. Sz. Mik 7, 7-20	Lk 18, 1-8
13. Cs. Habakuk 1	Lk 18, 9-14
14. P. Hab 2	Lk 18,15-17
15. Sz. Hab 3	Lk 18,18-27
16. V. Zakariás 1	Lk 18,28-30
17. H. Zak 2	Lk 18,31-34
18. K. Zak 3	Lk 18,35-43
19. Sz. Zak 4	Lk 19, 1-10
20. Cs. Zak 5	Lk 19,11-27
21. P. Zak 6	Lk 19,28-40
22. Sz. Zak 7	Lk 19,41-44
23. V. Zak 8	Lk 19,45-48
24. H. Zak 9	Lk 20, 1-8
25. K. Zak 10	Lk 20, 9-19
26. Sz. Zak 11	Lk 20,20-26
27. Cs. Zak 12	Lk 20,27-40
28. P. Zak 13	Lk 20,41-44
29. Sz. Zak 14	Lk 20,45-47
30. V. 4Mózes 1	Lk 21, 1-4

SZEPTEMBER

GYÜLEKEZETEINK életéből

Református alkalmak a közösségépítés és az összetartozás jegyében

Az Ipolysági Református Egyházközség rendszeresen tart közösségi rendezvényeket, gyülekezeti alkalmakat, melyekre a helyi egyházközség tagjain kívül a tágabb környékről is érkeznek érdeklődők.

Az elmúlt közel két hónapban fiatalok találkozójának, missziós előadásnak és vendég-igehirdetésnek, gyülekezeti napnak adott otthont a nem is oly rég átadott parókia és annak udvara.

Német misszionáriusok Ipolyságon

A Fiatal Reformátusok Szövetsége Duna Mente tagszervezete május első szombatján szervezte meg a Fiatalok találkozója eseménysorozat következő állomását az ipolysági református parókiaán.

A májusi találkozó központi kérdése az volt, vajon létezik-e élet a halál előtt, azaz valóban teljes életet élünk-e. Az esemény résztvevői többek között erre is

kaphattak választ az alkalom vendégelőadójától, Ulrich Hofius németországi misszionáriustól.

Ulrich Hofius kreatív rajzos biblíamagyarozatával az emberi életnek az Istenbe vetett hit általi kiteljesedését vázol-

ta fel. Mint mondta, a biológiai és a szellemi élet mellett fontos az Isten által ajándékozott zoé az élet kicsordulásához. Jelezte, nagyon sokan keresik életük értelmét, dűskálnak a javakban és mégis hiányos az életük. Ezen emberek élete a hit segítségével teljesebbé lehet.

Az alkalomra a Barsi Református

Közösségi játékok a parókia udvarán (Fotó Pásztor Péter)

Egyházmegye több egyházközségéből is érkeztek fiatalok. A rajzos bibliamagyarázat után kiscsoportos foglalkozás keretében tettek egymásnak tanúságot a résztvevők, illetve osztották meg gondolataikat. A kötetlen ifjúsági alkalom közös áhítattal és a parókia udvarán gyűjtött táborúzzal zárult.

A német misszionárius nem ismeretlen a gyülekezet tagjai előtt. Három évvel ezelőtt egy evangelizációs hét al-

kalmával tartott rajzos bibliamagyarázatot a református templomban. A fiatalok szombati találkozója mellett másnap a helyi evangélikus és református gyülekezetben is tartott igeszolgálatot.

A Firesz a felvidéki magyar ajkú fiatalok közössége. A 1992-ben alakult ifjúsági szervezet fő feladata a Jézus Krisztusról szóló evangélium hirdetése a fiatalok körében. A szervezet felvidé-

ki református gyülekezetek és ifjúsági csoportok mellett Kárpát-medence-szerte együttműködik hasonló jellegű szervezetekkel.

A Duna Mente nevet viselő tagszervezet 2017-ben kezdte az alkalmak szervezését a Barsi Református Egyházmegye területén. A fiatalok találkozójának a helyszíne az Ipolysági Lelkészi Hivatal, helyi szervezői pedig Somogyi Emese és Somogyi Péter.

Előadás, gyülekezeti nap, perőcsényi látogatás

Június második hétvégéjén dr. Keszi Krisztina orvos-misszionárius körútja egyik állomásaként látogatott el a gyülekezetbe. Szombat délután vetített előadásban vázolta fel a 13 évig Zambiában végzett missziós tevékenységét. Mint elmondta, orvosként került a messzi országba. A helyi törzsek tagjainak testi egészsége mellett a lelki gondozásukat is magára vállalta. Vasárnapi iskolákban és egyéb módon hirdette a keresztyén hitet a tágabb térségben. Másnap a vasárnapi igei szolgálatot látta el az ipolysági gyülekezetben.

Június 17-én került sor a hagyományos gyülekezeti napra. A délelőtti igehirdetést Nt. Fónagy Miklós nyugalmazott esperes végezte. A parókia udvarán megtartott szeretetvendégség remek lehetőséget teremtett a beszélgetésre, az ismerkedésre, a közös élmények felelevenítésére. A közösségépítést szolgálták a csoportos játékok is, melyek során kisebb és nagyobb létszámú csapatok különféle ügyességi feladatokkal tehették próbára magukat.

Június utolsó vasárnapján a gyülekezet tagjai felkeresték a perőcsényi testvérgyülekezetet. A Börzsöny lábánál meghúzódó kis község a gyülekezeti alkalmon Nt. Czuni-Kenyeres József lelkeszt búcsúztatta. Mint Nt. Izsmán Jónás ipolysági református lelkipásztor el-

Dr. Keszi Krisztina
igehirdetés közben
(Fotó Izsmán Adél)

Nt. Fónagy Miklós,
nyugalmazott
váci esperes

Nt. Izsmán Jónás és Czuni-Kenyeres
József a perőcsényi református
templomban

Ipolysági gyülekezet tagjai a perőcsényi református templomban

Gyülekezeti nap résztvevői a parókia udvarán

mondta, a két gyülekezet már huzamosabb ideje jó kapcsolatot ápol. Évente szerveznek közös alkalmakat, ezzel is

szolgálva az összetartozásukat.

Pásztor Péter, (Fotó Pásztor Péter)

A szeretet hídja

Ami nem azonos a velencei Sóhajok hídjával. Már csak azért sem, mert az utóbbi helyhez kötött, míg a szeretet hídja ott van, ahol szeretet van szív és szív között. A velenceit emberi kezek építették, a szeretet hídját pedig az Isten. A szeretet hídja több, mint a Szeretethíd, mert nem dátumhoz kötött.

Természetesen a Szeretethíd is igen

fontos, már sokadik alkalommal kapcsolódott be 3 gyülekezetem, az idén is, Ipolypásztó, Garamsalló és Zalaba. Nem tudok nagy számokat mondani, sem nem volt ezeken az alkalmakon sok ember, sem nem tartottak napokig, sem nem végeztünk el adatokkal kimutatható munkákat, de dolgoztunk. A Szeretethíd alatt is építettük a szeretet hídját.

Garamsallón kezdtük, mert a tervezett másik kettőt elmosta az eső az adott hétvégén, ott el kellett egy héttel halasztanunk. Garamsalló központja nagyon szép, a főút fölé magasodik a község háza épülete, amiben a kultúrház, a posta és a kis vegyesbolt működik, pár lépést haladva fölfelé a dombon ott a falu tájháza, ezek fölött a templom, egyik oldalán a pa-

rókiával, másik oldalán az egykori egyházi iskola épületével. Na, itt dolgoztunk, kapáltunk, kaszáltunk, gereblyéztünk, söpörtünk, ágakat vágtunk, szemetet szedtünk. 13an voltunk. Ha hozzávesz-

szük, hogy a gyülekezet választói névjegyzékében 48 név szerepel, azt hiszem, ez nem is rossz eredmény. Egyik presbiterünk, Kotasz Sándor jóvoltából a munka befejeztével finom özpörköltöz ülhettünk le, hogy az ima után közösen fogyasszuk el a vacsorát. És nem siettünk, nem csak azért ültünk az étel elfogyasztása után, mert annyira elfáradtunk volna, hanem mert jó volt együtt lenni. Építettük a hidunkat, szeretetből, az együtt elvégzett munka örömeiből, a másakra való odafigyelés fontosságának, Isten iránt érzett hálának a tégláiból.

Bár csúsztunk egy hetet az eső miatt, mégis örömmel készültünk a pásztói sze-

retethídra. Valamikor a falu közepe volt a Suttynomnak nevezett rész, ahol a templom, a parókia és a kántorlakás áll – a falu üzemeltet benne óvodát -, ma a falu széle, az Ipoly kanyarog körülötte. Gyönyörű hely. Bár a hatalmas parókiaudvaron is lett volna mit csinálnunk, kaszásaink a kerítésen kívüli közterületnek fogtak neki, hogy a derékig érő fűvet lekaszálják. Asszonyaink gereblyéztek, sepertek, ágakat, bokrokat vágtak, metszettek, aki pedig nem tudott szerszámot ragadni, mert a járáshoz is 2 mankóra van szüksége, süttött, szervezett. Volt, aki azzal járult hozzá, hogy elkészítette a helyi szeretethíd-plakátot és népszerűsítette azt a falu internetes oldalán. Az idei évben kevesebben voltunk ugyan, de jó nagy szeretetglákat tettünk a híd alapjainhoz.

Zalabán, előző héten az eső, a munka idején pedig a hőség akadályozott bennünket. A templom, melynek tornya a süveggel együtt az idén újított meg, a volt egyházi iskola, amelynek épületét nagy tervekre a falunak adta bérbe az egyház, a templom mögött a szabadtéri színpad, melyen állt már a Csík Zenekar, Ladánybene 27, az erős Fekete László... és a Republic is, de aminek környéke a nyár elején megtartott szabadtéri istentisztelet, családi nap helyszíne egyben, egy helyen található, mögötte a Szikince patak. Volt itt elég valós kő is, hiszen térköves burkolatot kapott ez a rész a tava-

szon, de a néhány megjelent ember szívében ott voltak a szeretet kövei is, Istenük, egymás, a templomuk, falujuk iránt. Itt, ezen a téren vettük használatba a kapát, gereblyét, seprűt és egyéb szerszámot,

hogy elvégezzük a tervezett munkát. A hőség miatt pár óra múlva megálltunk, s az asszonyaink által készített harapnivalókat majszolva elhatároztuk, hogy néhány napos kihagyás után fejezzük be a munkát. Így tehát Zalabán 2 részletben építkezünk.

Az előbbieken elmondottak a Szeretethíd 2018. Ami azonban ebben is, de ezen kívül is tart egész évben, na az az igazi szeretet hídja! Adja Isten, hogy épüljenek, erősödjenek a szeretetnek hídjai, kössenek össze minden szívet egymással és az Istennel!

Ambrus Erika

Tornagörgő hírmorzsái

Májusban a tornagörgői gyülekezet a hittan és kateoktatásban résztvevő gyerekeknek kínált különböző alkalmakat az Abaúj-Tornai Református Egyházmege szervezésében.

Gyermekeinknek volt lehetőségük a szabadban feltöltődni vagy versenyen összemérni tudásukat.

1-én az Abaúj-Tornai Református

Egyházmegye gyalogtúrával egybekötött konfirmandus-napra csalogatta fiataljainkat.

Az útvonal: Nagyszalánc – Nagymaróka – Oláhrét – Eszkárosi kilátó – Nagymilic – Kismilic – Milicei vadászház – Izra tó – Nagyszalánc.

Erre az alkalomra sajnos csak egy vállalkozó kedvű fiú **Grbálik Dávid** jelentkezett és bevállalta, hogy gyülekezetünkől egyedül is nekivág a túrának és nem bánta meg, mert lelkileg feltöltődve, szép élményekkel tért haza.

Mint minden évben, idén is megrendezésre került a bibliai verseny Alsóláncon május 5-én. A versenyzők izgalommal készülődnek mindig erre a megmérettetésre már hónapokkal előtte a hittanórákon lelkipásztorunk irányítása alatt, de bizony még otthon is hozzáolvasnak, illetve tanulnak a Szentírás-

ból. A mi gyülekezetünket 3 tagú csapat képviselte: **Fekete Dávid, Jónás Kristóf és Porubán Krisztián.**

A fiúk sikeresen szerepeltek ezen a versenyen és **3. helyezést** értek el, amihez szívből gratulálunk.

Május 13-án konfirmációra került sor gyülekezetünkben, ahol **Icso Gréta** egyedül tett fogadalmat, hogy Jézus Krisztus követője lesz.

Június 3-án a szépsi református templomban tartott hálaadó istentiszteleten vettünk részt, hogy közösen adjunk hálát a gömőri, az abaúj-tornai, a zempléni és az ungi egyházmegye jelenlévőivel Istennek a lelki előbbre jutásokért, aki arra indította Magyarország kormányát, hogy az elmúlt évben is anyagi támogatással járuljon hozzá az Egyetemes Egyház anyagi építkezéseihez. A mi gyülekezetünk is részesült ebből a támogatásból, amiből sikerült belsőleg felújítani a közösségi házunkat, amiért egyedül Istené a dicsőség.

P.Gy

Mátyás, az igazságos

Biztos vagyok benne, hogy sokan nem tudják, hogy Mátyás Emlékév van. Pedig van, s az emlékévben újra útra kelt, természetesen álruhában a nagy király. Június 6-án például váratlanul,

bejelentés nélkül udvari muzsikussal, Bencze Balázzsal és két krónikásával megjelent Ipolypásztón, Ipolyszakálson, Garamsallón, Zselízen és Oroszkán is.

„Az emlékezetben igazságosként élő uralkodó születésének 575. és királlyá választásának 560. évfordulója alkalmából a Nemzetpolitikai Államtitkárság 2018-ra Mátyás király-emlékét hirdetett, lebonyolításával pedig a budapesti Magyarság Házát bízta meg. Ennek keretében kelt útra ismét 2018. március 12-én az álruhás Mátyás király, hogy bejárja az országot és minél több emberrel személyesen is találkozzon. Mivel titokzatosan jár-ke, sohasem lehet tudni, mikor és hol tűnik fel éppen. Leginkább iskolákat, óvodákat keres fel, de megfordult már polgármesteri hivatalban, püspökségen, plébánián, időszot-

honban, konzulátuson, színházban, szerkesztőségben, fogadóban és másutt. Az utcán is gyakran beszédbe elegyedik a járókelőkkel. ... Hű lantosával együtt ajándékokkal és muzsikával kedveskednek gyermekeknek és felnőtteknek egyaránt. Vándoroltak már Magyarországon, Ausztriában, Szlovéniában, Vajdaságban, Horvátországban, Kárpátalján, Partiumban, Bán-ságban, Székelyföldön és természetesen Felvidéken is. Megtett útjukról számos pillanatkép fedezhető fel az emlékév honlapján (<https://matyasemlekev.hu/>) és közösségi oldalán (<https://www.facebook.com/matyaskiraly2018/>).”-olvasható a tájékoztatóban.

Valóban itt járt, meglepetést, feltűnést, örömet és csodálkozást okozva. A csodálkozás közepette arra gondoltam, valami hasonlót kellene? lehetne nekünk is csinálni, nemcsak a templom vagy a parókia, esetleg a szokványos egyházi szolgálatok, bibliaórák, hittanok, stb. helyszínén várni, hogy jöjjenek, hanem álruhás apostolként elvinni, figyelmet fölkeltve bemutatni, s rámutatni Jézusra. Mert olyan jó lenne, ha minél több ember figyelne Mátyás királyra, de még jobb lenne, ha minél több ember figyelne Jézusra. Igen, csodálattal néztem Mátyásékra, hogy ilyen nagyszerű ötletet találtak ki.

Köszönjük Mátyás királynak és udvartartása vándorló tagjainak, hogy motorizált vasszekerükön ellátogattak egyszerű alattvalóikhoz: Ipolypásztón a parókiaira és az óvodába, Ipolyszakálson az óvodába, Garamsallón az iskolába, Zselízen az alapiskolába és az oroszai Hadtörténeti Magánmúzeumba is beköszöntek.

Jó lenne az ilyen ötleteket valamiképpen felhasználva nekünk is színesebben, az eddig el nem érhető, vagy épp a nehezen elérhető generációk megszólítására igyekeznünk.

Ambrus Erika

Családi Nap az Ungi Református Egyházmegyében

Második alkalommal szervezte meg az Ungi Református Egyházmegye a Családi Napot 2018. június 30-án. Az egész egyházmegyét megmozgató eseménynek Csicsér adott otthont, ahol kiváló körülmények között mutathat-

ták meg szakács tudományukat a gyülekezetek képviselői, mutatkozhattak be az egyházmegye kórusai, valamint a Kincsem zenekar. Ez alkalommal vendég énekkar is fellépett Szatmárnémetiből. Bár szép napsütéses idő

volt, de az erős szél nem kímélte a mintegy 150 vendéget. Hála az Úrnak az áldott találkozásokért, s köszönet a szervezőknek, házigazdáknak az elévült szolgálataért.

Cs.L.

Cantabile kórus

Abara

Kisráska

Bajánháza

Bés

Csicsér

Mogyorós

Mokcsa

Nagykapos

Nyitó áhítat

Szatmárnémeti vendégek

A gyülekezet egy része

Összetartozás napja Splitben

A HMDK Split-dalmát megye egy-
sületében is megszervezték az Össze-
tartozás napját 2018. június 10-én.
Ezen az alkalmon mintegy 20-an vet-
tek részt az Egyesület klubhelyiségé-
ben. A délután kellemes, vidám hangu-
latban telt.

Az egybegyűlteket Tripolski Anikó,
az egyesület elnöke köszöntötte, majd
pedig az ünnepi program következett,
melyet most is az egyesület alapító el-
nöke, Fontányi Árpád készített elő. Az
alkalom központi részeként előadást
tartott Ft. Csoma László, felvidéki refor-
mátus lelkipásztor, aki egyben a Refor-
mátus Újság és Szeretennaptár főszer-
kesztője, valamint a Szlovákiai Magyar
Református Lelkészegyesület elnöke.

Az előadás főként a történelmi Magyar-
ország elszakított részeinek kulturális-,
nyelvi-, történelmi-, hitbeli fontosságá-
ra mutatott rá, s arra, milyen fontos sze-
repünk abban, hogy a jövő nemzedékek
számára is tovább tudjuk adni a nemze-
ti öntudat és keresztyén lelkület örök-
ségét. A programot videók, énekek, ver-
sek színesítették, s a szeretetvendégség
sem maradt el.

Hálát adunk Istennek, hogy ismét
együtt lehettünk határon innen- és ha-
táron túlról érkező barátainkkal, ismer-
őseinkkel, családjainkkal, ezáltal is
építve a közösséget. Bízunk benne,
hogy a jövőben még sok ilyen lehetősé-
günk adódik majd.

Csoma Annamária

Isten által hordozva...

110 éve született Nt. Gaál István

Gaál István 1908.június 21-én Szepsiben látta meg a nap-
világot. Középiskolai tanulmányait 1918-tól 1925-ig Kassán
végezte a szlovák reáliskola csonka magyar tagozatán. 1927-
ben tette le a kiegészítő érettségi vizsgát. 1926. október 1-jétől
1930.június 24-ig a Losonci Teológiai Szeminárium lelkészje-
löltje volt.

A Kassai Református Egyházközségben végzett segédlel-
készi szolgálatot nem egész öt évig. Szívügye volt az ifjúság.
Amikor 1935-ben a Csicseri Református Egyházközség meg-
hívta a megüresedett lelkészi állásába a kassai presbitérium
presbiteri gyűlésen nagyon fontolóra vette, hogy marasztalja
az ifjú lelkészt. 1935.május 12-én felvett jegyzőkönyvből a
következőket tudjuk meg: „*Presbitérium Gaál István itteni ál-
dásos működéséért, különösen a vasárnapi iskola megszerve-
zéséért, az ifjúság lelkes vezetéséért, s a leánykör megalapítá-
sáért leghálásabb elismerését és köszönetét fejezi ki. Isten
áldását kéri pályáján való emelkedéséhez. Ragaszkodásunk és
szeretetünk a távolság dacára is vele marad.*”¹ Élénk kapcsola-
tokat ápolt a kassai ifjúsággal. A kassai Bocskay református
cserkészcsapat zászlóavatásán zászló-szögbeverésekor 1939-
ben Gaál István szavait olvasták fel útravalóul: „*Tartsátok
magasan azt a zászlót és minden munkát Isten nevében végez-
zetek, mint öntudatos reformátusok és hű magyarok. ... Úgy
nézzen rátok mindenki, mint ennek a szellemnek hordozóira,
hogy Kassán az Ő nagy történelmi hatása általatok is látható
legyen, és úgy áldozatok fel élteteket a szabad és független
nemzetért és az evangéliumban hirdetett lelki szabadságért,
mint Bocskay tette.*”

Csicserben kiteljesedett az élete. 1939.július 4-én Nagyka-
poson házasságot kötött Szekeres Ilonával. Közös életüket az

Úr négy gyermekkel áldotta meg: Ildikó 1940.március 24-én,
István 1941.május 23-án, János Gábor 1943.június 20-án és
Erzsébet 1948.november 19-én született.² A Csicseri Egyház-
községben 1951.október 31-ig szolgált.

Ezután Gaál István először Pozsonyba került. Pozsony
helyzete nem volt könnyű: Ebben az időszakban kezdődtek a
szlovák nyelvű istentiszteletek, de ő három éves szolgálata
alatt összefogta és megerősítette a Pozsonyi Egyházközség
magyar részét. Varga Imre, egyházunk akkori egyetemes es-
peres-helyettese támogatását élvezte, aki 1953-ban a pozso-
nyi egyházmegye esperes-helyettesének jelölte. Sok feladat
mellett Gaál Istvánt megtörték. A Pozsonyban tanuló magyar
ifjúság között végezte a gyülekezet lelki életének gyarapodá-
sát, amiért Pozsony város nyilvánosan és hivatalosan kitil-
totta a fővárosból. Három év után mennie kellett.

Pozsonyból Kassára helyezték. Kassa helyzete sem volt
könnyebb, mint Pozsonyé. 1954.május 19-én a Kassai Refor-
mátus Egyházközség felügyelő lelkésze, Abary István tolmá-
csolta a gyülekezet felé az egyházmegye 1954.május 14-én
kelt 126/1954. számú javaslatát, miszerint a gyülekezet élére
László Béla, nagyszalanci lelkipásztort hívják meg.

Így Gaál István megválasztása, és beiktatása nem felelt
meg az akkori esperes, László Béla elképzeléseinek. 1954.
szeptember 14-én egyházlátogatásra került sor Kassán, amit
Maťašík András és Eröss Pál végeztek. Lakatos József, a gyü-
lekezet gondnoka védelmébe vette a presbitériumot és a lel-
készt. A lelkipásztort egy hónapos szolgálata után a követke-
zőképpen jellemezte: „Törődik a lelki élet elmélyülésével és
az ifjúság lelki növekedésével.”³ Gaál István az egyházlátoga-
tók szavaiból kiérezte a fenyegetettséget, de mégis hittel vá-

¹ *Jegyzőkönyv felvétel a kassai ref. egyház presby-umának
1935. évi május hó 12-án tartott üléséről. Presbiteri jegyzőkönyv
1927-1942 = Kassai Magyar Református Egyházközség
Levéltára, Kassa, [2016. április 06.]*

² *Osobné a rodinné dáta, Evidenčný list – Štefan Gaál = A
Szlovákiai Református Keresztyén Egyház Levéltára,
Komárom, [2015. február 12.]*

³ Uo., 495.

laszolt: „Isten kezének munkája az, hogy nem arra a helyre állít bennünket, ahová mi szeretnénk, hanem oda, ahol leginkább szükség van miránk.”⁴

1954.október 7-én újabb census érkezett az esperesi hivatalból, tudniillik a kassai és a bárcai gyülekezet egyesítésének terve, ami 1956-ra meg is valósult.

De Gaál István nem siránkozott, hanem szolgált. Éves lelkeszi jelentéseiből kitűnik, hogy élénk lelki munka folyt a gyülekezetben. Minden vasárnap két nyelven kétszer volt istentisztelet. Minden vasárnap gyermek-istentiszteletet tartottak: 9-től a magyar és fél 11-től a szlovák gyermekek részére. A lelkipásztor segítői között ott találjuk Anna Stríčkóvát, Tóth Ilonát, Császár Borbálát, Gažík Krisztinát. A magyar órákra 30-40, a szlovákra 8-12 gyermek jelentkezett. A vasárnapi istentisztelet után énekkari próbát tartottak, amire csak nők jártak. Vezetője Kovácsné Béres Etelka. A hétközi istentisztelet szerdán este hattól volt, amin a lelkipásztor új énekeskönyvi énekeket tanított. Minden csütörtökön bibliaóra és imaóra volt a gyülekezeti teremben. Látogatók száma 18-38 között mozog. A bibliaköri tagok közül ketten kórházmissziót végeznek. Szombaton este hat órától ifjúsági bibliaóra volt. A hitoktatás a gyülekezetben folyt kedden és pénteken egy csoportban, külön a magyar és külön a szlovák iskolába járó gyermekek részére. Konfirmációi oktatást szombaton délután 3-tól 5 óráig tartotta a lelkipásztor. 27 gyermek jelentkezett kátéoktatásra. Felnőtt konfirmációi képzés is folyt, amire 5 ember jelentkezett. Bűnbánati héten minden nap volt istentisztelet és pénteken szlovák nyelven is tartottak. Karácsony, reformáció és konfirmáció ünnepén ünnepélyesebbé teszik az ünnepet a szavalatok és énekkari fellépések.⁵ A lelkipásztorok ezt a gyakorlatot megtartotta egészen ott tartózkodásáig. Nem csökkentette a szolgálatok számát, és ez meghozta gyümölcsét.

A lelki növekedés azt eredményezte, hogy Gaál István lelkipásztornak a kétezer lelkes közösséget el kellett hagynia. Kassáról Rozsnyó városába helyezték át. Lelkészeiktatására 1960.december 11-én került sor a református templomban.

A lelkipásztor rozsnyói szolgálatából két napló maradt fenn, amit nagyon odaadón írt. Az első napló 1961.május 22-vel, pünkösdhétfővel kezdődik és 1962.július 25-ig tart. A második napló első bejegyzése 1963.szeptember 21-én született, az utolsót pedig 1964.május 27-én jegyezték föl. Mi mindent tartalmaznak?

A naplók alapján Gaál István lelkész minden reggel elvégezte igei csendességét. A feljegyzések alapján a nem egész két éves szolgálat alatt 188 családlátogatást, 62 kórházlátogatást, 57 személyes beszélgetést, 27 bibliaórát, 168 istentiszteletet és 64 kátéoktatást tartott. A lelkipásztor lelkülete missziói, amit így jellemezett: „kimentem a gyülekezetbe.” 1961.május 27-én eseménytelennek értékelte egyházunk életét, sőt

kijelentette, hogy fogy az érdeklődés a lelki dolgok iránt.⁶ 1961.június 18-án az istentisztelet alatt a lelkipásztor hirtelesen agygyörcsöt kapott. Három hetes kórházi kezelés után 1961.július 8-tól egészen szeptember 16-ig betegszabadságon volt.

Magas vérnyomása miatt erős gyógyszereket szedett: Reserpint és Eryotoxint, amit 1961.június 11-én és 1963.október 28-án kelt leveleiből megtudjuk, hogy ezek külföldi beszerzését Dr. Varga Imre püspök felvállalta.

A presbiterek több esetben megmondták az egyházzal kapcsolatos véleményüket: az egyház jövőjét megpecsételtnek látták. Az egyház szerintük előbb vagy utóbb halálra van ítélve, de a lelkipásztor szerint ezek csak emberi vélemények.⁷

Az állam sem kényeztette el a lelkipásztorokat. A konfirmandusok több esetben nem jelentek meg a kátéoktatáson, mert vagy társadalmi munkát⁸ végeztek vagy cirkuszi előadásokon vettek részt, vagy épp ideológiai ünnepi műsorok szervezésében és levezénylésében vettek részt.

Gaál István, rozsnyói lelkipásztor utolsó nagyfajsúlyú igehirdetése 1964.május 27-én hangzott el a rozsnyói templomban Kálvin János halálának 400. évfordulója alkalmából.

Az igehirdetés textusa Péld 1,23 volt: „Térjete meg, ha megdorgállak, és én kiárasztom rátok lelkemet, megismertetem veletek igéimet.”⁹

A lelkipásztor 1964.december 29-től munkaképtelen lett.¹⁰ 1965-ben Gaál István betegsége már olyan mértéket öltött, hogy Vályi József, gicei lelkipásztort bízta meg a gyülekezet gondozásával.¹¹

Gaál István a megfélemlítés időszakában is lelkében szárnyalt, és rövid fohászai eljutottak egészen az Úristenhez, Akiben nem szégyenült meg. 1963.május 14-én kelt missziói jelentésében a következőket közölte: „Hála Istennek, hogy nekem is erőt adott a szolgálatra. Ahogy tudtam és lehetett munkálkodtam. Tudom sok a munka, és én is érzem a munka terhét. Aki több és gazdagabb eredményről tud számot adni, dicsőítse Istent és adjon hálát neki. Én arra kérem az Urat, hogy küldjön továbbra is szolgatársaimmal együtt az Ő aratásába, hogy munkálkodjunk addig míg lehet, ameddig megengedi.”¹² 1967.december 08-án hunyt el.¹³

Buza Zsolt, rozsnyói lelkipásztor

4 Uo., 496.

5 *Jelentés a košice-bárcai ref. ker. egyházban folyó egyházépítő munkákról 1955. január 1-jéig* = A Kassai Ref. Egyház presbiteriumának jegyzőkönyve 1952-1958-ig, Kassai Magyar Református Egyházközség Levéltára, Kassa, [2016. október 24.]

6 RÉZ László – ÚJPÁL Árpád – GAÁL István, *Lelkeszi napló = Rozsnyói Református Egyházközség Levéltára*, Rozsnyó, [2016. október 31.], 129-130.

7 Uo., 1961.szeptember 24.

8 Uo., 1962.április 14.

9 Uo., 1964.május 27.

10 *List Okresného národného výboru v Rožňave č. Škol. / PAM -428/1965-Br. zo dňa 15.januára 1965. Osobné a rodinné dáta, Evidenčný list – Štefan Gaál = A Szlovákiai Református Keresztény Egyház Levéltára*, Komárom, [2015. február 12.]

11 CSÉPLŐ Veronika, *A Rozsnyói Református Keresztény Gyülekezet és Temploma*, Rozsnyó, Gömöri Nyomda, 2005, 57.

12 18/1963. számú levél kelt 1963.05.14. Rozsnyón = *Rozsnyói Református Egyházközség Levéltára*, Rozsnyó, [2016.október 31.]

13 *Osobné a rodinné dáta, Evidenčný list – Štefan Gaál = A Szlovákiai Református Keresztény Egyház Levéltára*, Komárom, [2015. február 12.]

Aki után nehéz megszólalni

Ha egy gyülekezet tényleg akarja, akkor meg fog találni, mondja Mészáros János Elek, a 2012-es Csillag születik zenei vetélkedő győztese, aki szerint megmaradásunk kulcsa, ha visszatalálunk Istenhez.

Ha visszatekint a Csillag születik megnyerésétől eltelt hat évre, milyen volt ez az időszak? Mennyire érzi azt, hogy felgyorsult az élete?

Nagyon sűrű volt ez a hat év. Ezalatt készült tíz CD-m, volt 1500 koncertem. Sokkal több minden történt velem, mint az előtte való negyven egynéhány évemben. Sok embert ismertem meg, sok helyen fordultam meg. Úgy indult az egész Csillag születik, hogy hát próbáljuk meg, mindenki biztatott, egy belső sugallatom is volt, és aztán mikor vége lett, én csodálkoztam a legjobban, hogy ma, a mai Magyarországon lehet ezekkel az értékekkel győzni?! Mert, ha bekapcsol-

seket próbálok elmondani, amik azokat a gyökereket erősítik, melyek az Istenhez, a szülőföldre, a nemzeti kultúrához kötnek bennünket. Mert ha ezek nincsenek meg, akármilyen pusztító vihar jön, kidönti a fát, és az nem tud megújulni. Ellenben, ha ezek az alapértékek rendben vannak, akkor minden rendben van, történhet akármilyen, mert utána lehet építkezni. Manapság azt vesszük észre egész európai és magyarországi szinten, meg gondolom itt, a Partiumban és Erdélyben is ez érvényes, hogy a felnövekvő nemzedéknél elég nagy gondok vannak. Sokan ugye mennek ki, öregednek el a falvak, és aztán mi lesz itt 10-20-

bálok tenni, nem vagyok vele népszerű, de nem tudok mást csinálni. Annak nincs értelme, hogy beálljak a sorba, és olyan legyek, mint a többi.

Ez egyfajta egyszemélyes kultúrmisszió. Mennyire érzi a szolgálatát hatékonynak, a visszacsatolások, visszajelzések alapján?

A hatékonyságát az is mutatja, hogy most már hat éve volt a verseny és még mindig megismernek, és hívnak. Kárpátaljár 2010 óta sűrűn visszajárok, Nagy Anikóval közösen, aki beregszászi születésű, az ungvári filharmónia magánéneke. Láttam, hogy ott is sok a feladat, ott is tartani kell a lelket. Közel 70 koncertem volt már ott. Nemrég egy ot-tani templomi fellépésen újra elmondtam, hogy az Isten nem véletlen teremt magyarnak, és nem véletlenül éppen oda. Erre odajött egy fiatal hölgy és elmondta, hogy két éve hallott engem. Már össze voltak csomagolva, hogy na, mennek el. Aztán a koncert után úgy döntöttek, hogy akkor mégis maradnak. Megkérdeztem, megbánta-e? Azt mondta: nem. Az 1500 koncertből, ha csak egy-egy ember meggondolja magát, az már egy falu. És, aki egy lelket megment a magyarságnak, az a világot menti meg. Nem tudjuk, hogy kiből mi lesz, de a lehetőség benne van. Amikor a magvető veti a magot, nem nézi, hogy hova szórja, hanem szórni kell. Ha tetszik, ha nem tetszik, mondani kell. Az elmúlt három évben a Nemzeti Kulturális Alap is nagyon sokat segít a határon túli koncerteknél. Tehát nem azon múlik egy fellépés, ha meghív egy gyülekezet, hogy tud-e valamit adni útiköltségre, hanem ha hívnak, szívesen megyek. A koncerteket általában összekötik valamilyen gyűjtéssel vagy valamilyen nemes célt támogatunk. Megszólítok olyan embereket, akik különben nem jönnének templomba, hátha megéreznek belőle valamit. Ugyanazokat mondom, mint a lelkészek, mert én is tőlük hallom, csak ugye az ember sokmindent lát és hall és lehet, hogy egy kicsit egyszerűbb, földhözragadtabb módon próbálok meg elmondani. Ha már csak annyit is megértene, hogy lám, nem csak a pap mondja ezeket, hanem ez is, akkor lehet, hogy van benne valami. Az év eleje mindig a hit próbája, mert az év első hónapjai mindig nyugodtak. Ilyenkor megszólal az emberben a kisördög, hogy na, akkor eddig tartott és lassan lehet menni visz-

juk a tévét, rádiót sajnos nem azt látjuk, hogy a magyar kultúra, a magyar népdalok vagy az igazi tradicionális magyar értékek, nagyon sorsdöntőek lennének a mai kulturális életben. Először csak külföldre fesztiválokon léptem fel, amit az akkori menedzsment szervezett, ezek szép lassan alábbhagytak, és folyamatosan jöttek az igények a gyülekezetek felől. Sem akkor, sem most nem azt nézem, hogy tudnak-e fizetni, ha szívesen látnak, akkor megyek. Ma már túlnyomó részt a templomi koncertek teszik ki a gerincét a fellépéseimnek. Ezekben a hit, hazaszeretet, hűség témakörében olyan énekszámokat, gondolatokat, ver-

50 év múlva? Ezen gondolkodni kell. Mert az Isten nem véletlenül teremtett minket magyarnak, ezzel valami célja volt. És az sem véletlen, hogy hová teremtett minket magyarnak. Ha egy kicsi jószándék van az emberben, körülnéz, és tudja, mi a feladata. Ezért fáj nekem, mikor jó hangú magyar énekeseket hallgatok, akik elkezdenek nekünk angolul énekelni. És evvel akkor nekünk mennyivel lesz jobb? Vagy, ha énekelnek, akkor olyan bővli dolgokat, hogy avval sem. Kiadnak olyan karácsonyi albumokat, hogy angolszász karácsonyi énekek vannak rajta. Az a gond, hogy ez ma már nem fáj senkinek. Én pont ez ellen próbá-

sza a földhivatalba. Aztán valahogy mindig megtelik az év. Bízok az Istenben, ha meg mégis úgy gondolja, hogy ez már nem kell vagy nem jó, nem félttem eddig sem a munkától, megtalálom a helyemet. Azt sajnálom, ha nem tudok eljutni mindenhová. Erdély egy kicsit nehezebb dió, nem tudom, hogy miért. Volt egy időszak, hogy próbálkoztam, de aztán feladtam. De, ha egy gyülekezet tényleg akarja, akkor meg fog találni. Általában egy mondatot szokott mondani minden lelkész, amikor vége annak a résznek, amit én csinállok: nehéz megszólalni. A fellépéseket úgy próbálom felépíteni, hogy először a populárisabb dolgokkal kezdem, hogy aki először jön be a templomba, az se ijedjen meg. Utána egyre mélyebbre haladunk, odaállunk az Isten elé, és meglátjuk mit mond. Nekem is sokszor mást.

A médiában kevesebbet szerepel manapság. Ennek mi az oka?

Tulajdonképpen nagyon hálás vagyok az RTL Klubnak. Azelőtt is nyertem már országos versenyeket, amit a Duna tévé sugárzott, de valahogy ők akkor nem vettek észre ebből semmit. Jó, biztos, hogy kicsit én voltam itt a mesebeli királyfi, aki elindult szerencsét próbálni, de ettől függetlenül, mégis olyan értékeket vittem, amire azért vágnak az emberek. Én döbentem meg a legjobban, amikor az „Egy rózsaszál szebben beszél” elhangzott, hogy az emberek mennyire rá tudnak csodálkozni még most is, pedig 1904-ben mutatták be, de valahogy annyi áldás van ebben a dalban és magában a daljátékban is, hogy máig is, talán a Csárdáskirálynővel vetekezdve, a legtöbbet játszott magyar színmű. Komoly népdal gyökerei vannak, Kacsóh Pongrác, aki a Kalotaszeg szülötte, ezer szállal beleszótta a magyar népzenebe. És maga a mondanivalója, a mese, Petőfi Sándor története... Mikor Mosonmagyaróvárra jártam egyetemre, a szobában, ahol laktam, a könyvespolcra levettem egy könyvet, aminek az volt a címe: Egy rózsaszál szebben beszél. Bókay Jánosnak ez az írása arról szól, hogyan született a daljáték. Bemutatja a kulisszatitkokat, a három szerzőt, a színházi közeget, a kávéházi miliót. A mai napig a hideg futkos a hátamon, amikor elkezdem énekelni. Pedig több mint 1100-szor énekeltem már. De nem kopik meg, mert mindig van benne valami, és mindig megérint valakit. Nem olyan régen volt egy alkalom, éppen édesapám halálának a huszonötödik évfordulóján, amikor el-

kezdtém énekelni, de nem tudtam folytatni... (meghatódik) Olyan megható volt, hogy a közönség énekelte el... Akkor visszakaptam egy kicsit belőle. Van ilyen megható részek, de ezt nem kell sajnálni, szégyellni, mert ettől vagyunk emberek. Mind a három szerző temetésekor felcsendült ez a dal. Ez a mi hagyatékunk, amit tovább kell adni, amire rá kell csodálkozzon mindenki, hogy milyen szép a magyar dal.

Az elmúlt hat évben bejárta a Kárpát-medencét, számos helyen megfordult. Véleménye szerint hol tart a magyarság, ebben a forrongó európai jelenben?

Nagyon sok helyen a huszonötödik órában járunk. Vannak olyan részek, ahol még soha nem jártam. A Délvidéken és magában Szerbiában sem. Tehát arról nem tudok. Kárpátjáról tömegesen jöttek át a magyarok, főként a katonai behívók miatt. Székelyföldön nagyon siralmas a helyzet. Bizonyára direkt van ott úgy intézve, hogy az embereknek megélhetési problémáik vannak, nem tudnak a fiatalok elhelyezkedni. Nagyon jól megy a propaganda is: jó, hát menjünk Angliába, Londonba, mert ott milyen jó. Felvidéken is azt tapasztalom, hogy a szülők beadják szlovák iskolába a gyerekeket, mert majd „jobban érvényesül”. Az anyanyelvi közegétől elzárják, ezért inkább lemorzsolódik, és nem lesz belőle semmi. Míg, ha magyar iskolába iratták volna, akkor ki tudna teljesedni, mert meg tudná érteni, mit tanítanak neki. Itt, a Partiumban is nagyon sok helyen azt látom, hogy elmegyek a parókiákra, elmondom ezeket a dolgokat a megmaradásról, és aztán kiderül, hogy a lelkészeknek a gyerekei már mind Nyugat-Európában vannak... Nyelek egyet, mert erre nem lehet mit mondani. De azt is látom, hogy amellet, hogy a lelki dolgokat viszik, képviselik a magyarság megtartását. Itt mindig is több feladata volt egy református lelkésznek, mint nálunk, az anyaországban. Magyarországon a városi fiatalság azt gondolja, hogy az az élet, amit a tévében lát, hogy plázába kell járni, dolgozni ne kelljen semmit, meg nem vállal gyereket, mert az büdös. Ilyenek az ember úgy elszörnyülködik: mi lesz itt? Azt látom, hogy a magyarság ezernyi problémát, és próbatételt túlélt, de lehet, hogy a gazdagság fogja tönkretenni. Mert nem elég, ami van, annál több kell. Ezért aztán mindenre képesek, mert legalább ilyen kocsink legyen, meg annak milyen jól megy, aki kint van. Hát én egy olyan nemzetnek, mint az angol, amely leigáz-

ta, és kirabolta a fél világot, én azért annak nem mennék el kapcarongyának, még ha csak ha kenyéren meg vizen kelene élnem is. A mi nemzetünk sok mindent letett Európa asztalára, és mégsem volt megbecsülve. Úgy gondolom, hogy sokkal komolyabb nemzeti nevelésre lenne szükség már kisiskolás, óvodás szinten, megérezteni a gyerekekkel, hogy micsoda kincsek vannak a kezünkben, nem kellene ezeket eldobálni, és színes üveggyöngyökre cserélni, mert esetleg csillogóbbak a külföldi számok, mint a mi több ezer éves dalaink. A magyarság akkor fog megmaradni a Kárpát-medencében, ha visszatál az Istenhez. Mert milyen az, hogy a vasárnap arról szól, hogy hová megyünk kirándulni, meg enni?! Miközben a kormány egyik egyházi ünnepnapot adja ki a másik után. Megmondom őszintén, hogy nem is adnék azoknak semmiféle fizetett ünnepet, akik nem mennek el a templomba. Most már lassan a húsvéttal is úgy vagyunk, hogy nem tudják az emberek, miről szól. Amikor elmegyek karácsonyi műsorokat előadni, fellépnek előttem óvodás, iskolás csoportok, anélkül, hogy 50-60 percen át Jézus nevét akár csak említenék is. Ne csodálkozzunk hát azon, hogy ha a keresztyénség, ha az Isten nincsen közöttünk, akkor majd jön helyette más vallás. Mert ez nem úgy van, hogy majd akkor valami légüres tér lesz helyette. Ez mind a sátán és az antikrisztus munkája, meg az, hogy különféle világkormányok akarnak alakulni. Benne van a Bibliában. Aki ezt megértette, az értse meg azt is, hogy itt tenni kell valamit.

Ennyi rossz között, hogyan tekint a következő évekbe?

Úgy vagyok velem, hogy bízom benne, hogy az Isten tudja, mire akar engem használni. Próbálok minél jobban hallgatni rá, hogy megértem, és azt cselekedjem, amit Ő szeretne, mert ha az ember ő ellene dolgozik, abból soha nem jön ki jó. Eddig is úgy volt, és úgy gondolom, hogy ezután is úgy lesz a legjobb nekem, amit Ő szeretne. Ezt szeretném megérteni, és ebben haladni előre. Azért reménykedem abban is, hogy vannak olyan felekezeti iskolák, ahol a lelkiismeretes tanárok olyan generációkat próbálnak nevelni, amelyek esetleg elkezdenek ezen az úton járni. Bízunk kell, hogy semmi nincs ok nélkül, ami történik, ebből majd lehet tanulni, és majd csak haladunk előre, mert ha az Isten velünk, akkor kicsoda ellenünk!

KULIFAY IMRE – HÍD ABA ÉS PÁRIZS KÖZÖTT

KULIFAY Imre *1934-†1986 áldott emlékü lelkipásztor a Párizsi Magyar Református Gyülekezet egy olyan történelmi hőskorszakban szolgált, amely 2017-ben ünnepelte fennállásának 9 évtizedes jubileumát. Hagyományos szórványgondozási lelkészi feladatán túl a taxisofferködés és az embermentés is a hétköznapi önként vállalt lelkipásztori tevékenységéhez tartozott. Ezzel nem csak megélhetését biztosította, hanem a gyülekezet pásztorlását és a vasárnapok ígéhirdetését is!

Erről szól Balogh-Vadász Barnabás a székesfehérvári Kodolányi János Középiskola és Kollégium diákja, szülői hozzájárulással honlapunkon közre adott dolgozata, amellyel a Fejér Megyei Diáknapok zsűrije 2018-as honismeret kategória díját nyerte meg! Amikor gratulálunk a szerzőnek, Isten áldását kérjük életére!

Dr v.Békassy N Albert

Hidak nem csak folyók fölött ívelhetnek, nem csak szárazföldeket köthetnek össze, a híd az összetartozás szimbóluma is. Fizikai törvényeket felülírva összeköthet embereket úgy is, hogy több száz kilométerre élnek egymástól, mégis olyan erős kötelék van közöttük, ami elszakíthatatlan. Sőt, híd lehet egy ember, akinek munkássága, neve említése nem csak Abán, hanem Párizsban is ugyanazt jelenti.

Harmadik alkalommal indulok a Fejér Megyei Diáknapokon honismeret kategóriában, és ez alkalommal is találtam lakóhelyemen olyan embert, aki méltó arra, hogy többen megismerjék, és ne merüljön feledésbe azok által sem, akik ismerték, vagy már hallottak róla. Minél többet olvastam róla, annál inkább azt gondolom, hogy a megyei ismertségnél többre is méltó lenne.

Kulifay Imre 1908. november 5-én született Abán egy nagy múltú középneemesi család sarjaként. A család 1649-ben kapott oklevelet és címet, melyet Kulifay György hirdetett ki Trencsén vármegyében. Az 1775-ös nemesi összeírásban Nógrád szerepel a család lakhelyeként, majd annak egy ága Fejér vármegyében telepedik le a XIX. század elején.

Édesapja, Nt. Kulifay László, az abai gyülekezet ígéhirdetője volt 40 évig, Imre Kecskeméten érettségizett, teológiai tanulmányait 1926 és 1928 között Budapesten, 1928 és 1930 között pedig Párizsban végezte. Négyen voltak testvérek, László, aki a francia idegenlégió katonája lett, Gyula, aki szintén a lelkészi hivatást választotta (Németországban szolgált), és Barnabás, aki haláláig Abán élt családjával. Az ő fiától, Lászlótól kaptam sok információt, történetet, írásos dokumentumot, fotókat és személyes történeteket „Imrus” bácsiról.

Az első világháború befejeztével indult meg Magyarországról jelentősebb mértékben a református családok kivándorlása, letelepedése Észak-Francia-

országban. Az országos Református Lelkészegyesület Lapjának 1920. június 12-i vezércikke „Consummatum est”, „Elvégeztetett” címmel jelent meg. A református egyház is kivette a részét a külföldön élő

magyar polgárokról való gondoskodásban, először az Amerikai Egyesült Államokba, majd Kanadába és Dél-amerikába is küldött lelkészeket. 1926-ban létrehozták a Magyar Református Missziót, amely működött Hénin-Liétard, majd Lens környékén is, Párizstól északra, a Rhône völgyének textilüzemeiben és az Elzászi ipartelep gyáraiban dolgozó magyarok részére. Párizsban és környékén (Seine megyében) a húszas évek közepén 70-80 ezerre becsülték a magyar kivándorlók létszámát, bár pontos számot lehetetlen mondani. A gyülekezet saját hagyománya szerint a Párizsi Magyar Református Missziói Egyház első istentiszteletét a Párizs 11. kerületében lévő 153. avenue Ledru-Rollin alatt tartotta. A Magyarországi Református Egyház Zsinata 1934-ben küldte ki Kulifay Imrét a Franciaországi Magyar Református Egyház lelkipásztorának. Itt nősült meg 1942-ben, és feleségével, Balla Irénnel minden erejüket a gyülekezet szolgálatába állították a folyton változó, vándorló, új életlehetőséget, vagy menedéket kereső magyarok között. A nagy hullámokban érkező embercsoportok gondja-baja éjjel-nappali szolgálatokat, intézkedéseket igényelt. Megelőzte korát a trianoni békeszerződés által szétzilált magyarság összefogásában, valamint nagy szerepet vállalt az 1938-ban megtartott I. Református Világtalálkozó megszervezésében is.

1947-ig minden pénzügyi segítségről gondoskodott a magyar anyaegyház, de a támogatást megszüntették. Az anyagi segítség megszüntetésével egyidőben visszahívták Őt Magyarországra, de tudta, hogy igazán csak akkor tud segítséget nyújtani, ha marad. Ezzel hosszú időre elveszítette azt a lehetőséget, hogy Ma-

gyarországra visszatérjen, disszidensnek számított. Nehéz időkben volt Ő az egyház feje. A háború pusztított, melyből menekültek, hadifoglyok, üldözöttek, árvák, nincstelének, betegek, gyerekek és öregek szorítkoztak segítség-re és munkakeresésre. A korábban Franciaországban már tanulmányokat folytató Kulifay Imre kinevezésével a párizsi magyar gyülekezet élén évtizedekig egy legendás lelkész állt, aki a második világháború alatt kivette részét az embermentésből. 1945 után a Franciaországban és Belgiumban fogva tartott magyar hadifoglyok sorsán igyekezett könnyíteni, 1956-ban pedig az újabb menekülthullám fogadásán dolgozott. A párizsi magyar

Kulifay Imre

lelkipásztorok nemcsak a francia fővárosban és környékén élő magyarok gondozását látták el, hanem évente többször meglátogatták a dél-franciaországi magyar szórványokat, sőt postai úton az Észak-Afrikában szolgáló magyar idegenlégiósok lelki gondozásával is foglalkoztak.

A munka nehézségeit, a híveit éles szemmel figyelő Kulifay, már nem annyira a húszas években és a harmincas évek elején domináns baloldali elszívó hatásban jelölte meg, hanem elemzésében a gyülekezet megmaradására és a generációs ellentétekre fókuszált. Ötéves működésére visszatekintő írásában a gyerekek magyar kultúrától való elszakadását és sok esetben a szüleiknél jobb francia tudását jelölte meg a magyar református-ságra leselkedő legnagyobb veszélyként, illetve elengedhetetlennek nevezte az önálló gyülekezeti sajtó megteremtését, és a szociális problémákkal való fokozottabb foglalkozást. A szörnyű háború a 15-16 éves magyar fiatalokat sem kímélte meg a borzalmaktól. Idegenbe hurcolták Őket, Németországba, majd Franciaországba. Egy tengerparti városban, Dieppében volt a fogolytábor, ahol Takács Imre túlélő 1945. november 16-án találkozott első alkalommal Kulifay Imrével. Felkereste honfitársait, akikben már a remény lángja is kialvóban volt a hazatérést illetően, és mindent megtett, hogy

érezzék, mégis van, aki gondol rájuk, van, aki törődik velük, magyarokkal is. Anekdota szól Kulifay úrvacsoraosztásáról, amikor is a foglyoknak úgy oldotta meg a mindennapos élelmézt, hogy a vallásos francia öröket meggyőzte, hogy Magyarországon az úrvacsora nem csak jelképes, és egy falat kenyérből és

egy korty borból áll, hanem kiadós étkezés, egyfajta szeretetvendégség.

Személyesen szorgalmazta a kiszabadítást, mert hazulról soha senki nem kereste meg őket, és senki nem indítványozta szabadulásukat, pedig a foglyok többsége csak 15-26 éves volt. Személyesen járt el a francia kormányhoz, a Magyarországról hazatért franciákat is bevonna. Sokszor az életét is kockáztatva küzdött a kint lévő magyarok felkutatásáért. Sok ezer magyar ismerte meg őt, mert ennyire tehető azoknak a volt foglyoknak a száma, akiket fellelt a különböző táborokban, akiket visszaadott a családjának, a hazának. Több mint 3000 foglyot menekített Belgiumból és 31600 foglyot Franciaországból haza Magyarországra és onnan a francia hadifoglyokat vissza Franciaországba. Segítette a menekülteket az 1956-os forradalom idejében is. Hivatalos eljárásoknál tanáccsal látta el, betegségben pénzzel segítette őket.

A második világháború előtt, alatt és után óriási felelősséggel foglalkozott a zsidó származású fogvatartottakkal is. Életének és lelkészi szolgálatának egyik legmegbecsülendőbb korszaka a második világháború utáni időszakra esik Párizsban, amikor Magyarországról megindult a zsidó családok menekülése a rájuk várható megpróbáltatások elől. A Franciaországi Magyar Protestáns Református Egyház tulajdonában van az a nyilvántartási könyv, amely 1927-től tartalmazza a szülöttek, kereszteltek, konfirmáltak, esküdtek, meghaltak bejegyzését és egy nagy fejezetet az áttértekről. A nyilvántartásban 103 zsidó családról van bejegyzés mint áttértek 1927-től 1947-ig. Ebben az akkor 18 éves Dapoiny Julienne Piroska segítette a lelkészt az akkori konzul, Auer Pál segítségével. Piroska zárt bőröndben hozta vitte a háború alatt Magyarországról a német megszállás alatt az üres keresztelők dokumentumokat, nem is tudva mit hoz és visz. Konzuli levél kíséretében a németek nem nyitották ki a bőröndöt. Kulifay Imre hivatalos magyar papírokat kiadva kockáztatta saját és felesége életét, személyes meggyőződéséből, becsületből. Csak néhány személy, akiknek fennmaradt a neve: az első, aki bizonyítottan áttért 1927. július 31-én, Lévy Elek volt.

Egy idősebb úr, Sternberger Lajos viszont úgy látogatta az istentiszteleteket élete végéig, hogy zsidó vallását megtartotta. Nagyra becsülte Kulifay tiszteletes prédikációit. Vilček Jakab átkeresztelkedett, 1948. július 31-én, meghalt 1956-ban, felesége Anna is menekülését Kulifay lelkesnek köszönve, élete végéig járt a templomba.

Az Egyházak Világtanácsa (a magyar református közösségtől függetlenül) is csak 1964-ig tudott nyújtani anyagi segítséget. A hirtelen beállt nagy szükségben maga a lelkipásztor indult kenyérkereső munkára, 1966-ban taxisofőrséget vállalt a francia fővárosban 16 éven át. Így biztosította gyülekezete és a maga életfeltételeit. Közben felesége és Ő is szívbetegséggel küzdöttek. A németországi protestáns egyházak, különösen a *Diakonisches Werk im Rheinland* figyeltek fel a lelkipásztori munkára és a rendkívüli gyülekezeti helyzetre. Az ő segítségük tette lehetővé, hogy 74 éves korában a lelkipásztor letehetette a már alig hordozhatóvá vált sofőrséget, és csak gyülekezeti élhetett fáradtan bár, de sohasem panaszkodva.

Taxisofőrségéről úgy nyilatkozott, hogy „*a legjobb kapcsolópont az emberek-nél a kíváncsiságuk. Ez olyan soha vissza nem térő alkalmakat nyújt, mint a Filep volt Kandaké hatalmas komornyikjával. Ez a hasonlóság csak annyiban sántít, hogy ott Filep másvalakinek a kocsjába lépett fel – és itt valaki az én kocsimba ül be. Ott a*

„*Szerecsenországból való férfit*” már nagy érdeklődéssel olvasott a *Szentírásban*. *Nálam még minden a nulla-ponton áll.*”

Időközben 6500 utcából mintegy 4000-ban járatossá vált, a rossz hírűekben is. A *Rue des Poteaux-ban* a Montmartre-on, ahol annak idején a gonosztevőket intézték el. Tudta, merre található a hugenották kivégzésének a helye: a *Place des Innocents*, amelyet társával, a jócsengésű *Rue des Vertus*-vel együtt ma már az utcalányok árasztanak el. Vagy, hogy hol húzódik a *Rue des Champs des Alouettes*, mely a *Santé börtön* közelében François Villon világát idézi fel. Segítségére voltak egyháztörténeti, történelmi és művészettörténeti tanulmányai, és eddigi lelkészi tevékenysége is, hiszen jól ismerte a kórházakat, szociális intézményeket, de felvilágosítást tudott adni arról is, hogy hol van egy jó szakorvos vagy ügyvéd.

A sofőrséget is misszióknak tartotta, mint mindig élete során, ekkor is foglalkozott az emberekkel, a lelkükkel és a tudásukkal egyaránt. Egyszer egy öreg

hölgy azt mondta neki: „*örülök, hogy Párizsban vannak művelt sofőrök. Megkérlek, egyszer Önt, hogy unokáimat is vigye magával és ugyanígy magyarázzon meg nekik mindent.*” Később aztán valóban vitte az unokáit, és Ő maga is eljött még egyszer. Hogy miért volt mindez olyan fontos, erről így írt: „*Mert nagy kapu nyílt meg előttem és hasznos. Ezzel a reménységgel léptem be a „kapun”. Jó ismeretek elsajátítása magában rejtette a lehetőséget: az emberekben érdeklődést ébreszteni, talán bizalmukba is beférkőzni. Emiatt volt minden olyan fontos! Ez a vélemény: „Ön jobban ismeri a várost, mint némely párizsi” engem csak annyiban érdekel, hogy ezáltal már lelki alapja van annak, hogy magyarázatommal érzékföltölti összefüggéseket is érintsek. Szívesebben hallom: ezt így még sohasem hallottuk!*”

1984-ben ünnepelte 50 éves lelkészi szolgálatának jubileumát. 1985 augusztusában a Magyarok Világszövetségének 5. Anyanyelvi Konferenciáján vett részt Veszprémben, itt találkozott olyan emberekkel, akiknek a hazatérésében segített. Még ott is értük küzdött, a szétszórt magyarságért, a magyar haza szeretetének elmélyítéséért szorgoskodott. Mivel diszsidensnek számított a háború utáni külföldön való letelepedése miatt, ekkor járhatott azóta először magyar földön. - A francia állampolgárságot felajánlották részére, de akkor még nem lévén kettős állampolgárság, Ő magyar állampolgár szeretett volna maradni - Az ott feltett kérdésre, hogy „*Negyven év távlatából a sok kudarc és nehézség után végig csinálná-e újra, ha az élet úgy kívánná?*”, azt felelte: „*Ha csak egy ember tér vissza hálájával akkor is úgy érzem, hogy megérte!*”

Nemsokára, 1986. május 18-án beteg szívvel kórházba került, és május 22-én elhunyt. Hamvai az abai református temetőben pihennek.

1996. augusztus 20-án, halálának 10. évfordulóján Aba nagyközség posztumusz díszpolgári címet adományozott számára. A Holokauszt Emlékközpontban 2012. augusztus

3-án, a Humán napján Kulifay Imre református volt párizsi lelkész megkapta a Helytállásért magyar embermentő elismerő oklevelet, amit az Igaz Emberek Társasága ítelt neki és másik hét embermentőnek.

Legyenek hát büszkék Kulifay Imrre: a család, melynek szülötte, a falu, mely szülőhelye, az ország, melynek fiaiért oly sokat tett, és legyenek büszkék a kereszténység református felekezetének követői, mert ő közülük való volt!

Balogh-Vadász Barnabás

Tanúságtevők emlékezete

Hittel és kitartással legyőzhető a gonosz, vallja Frigyesy Ágnes, Szalézi-díjas újságíró-fotóriporter, aki a kommunista diktatúra gépezetét erdélyi és anyaországi tanúságtevők életén keresztül mutatja be.

Számos helyszínen bemutattad a Ferencz Béla Ervin, Bíró János Antal szerzetesekről és Tőkés István teológusprofesszorról szóló interjúkönyvedet. Fogékonyak még az emberek a nagy hatású tanúságtevőkre?

Igen. Idestova 30 könyvbemutatón eleveníthettük fel e három kiváló papi személy életútját, többek között Csík-somlyón, Déván, Szentegyházán, Csík-szeredában, Gyulaféheváron, a papi otthonban, Budapesten és Kecskeméten, és további meghívásaim is vannak. A kötetből részleteket olvastak fel Bőjte Csaba árvái, ministráns fiatalok. Az Úr csodásan működik, sokak emlékezetében még elevenen él Tőkés István, az Erdélyi Református Egyházkerület volt püspökhelyettese, Ferencz Béla Ervin OFM, Bíró Antal János OFM. Mindhárman 2016-ban hunytak el és mindhár-muk emlékét nagy szeretet övezi, bármerre megyek.

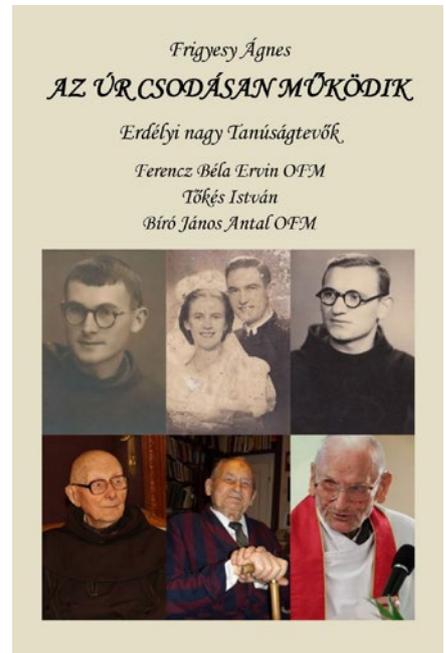
Mi az, ami mindhárom életútból összecseng, egyfajta tanulságként a jelen számára?

Mindannyian Isten hűséges követői voltak. A börtönben, a szenvedések és nehézségek közepette sem adták fel a reményt, hogy hittel, kitartással legyőzhető a gonosz. Hosszú és tartalmas életútjuk legyen példa rá, hogy mindig,

minden körülmények között van remény! Ervin atyát, ferences szerzetest háromszor tartóztatták le a Securitate emberei, kétszer ítélték halálra, majd azt életfogytiglani börtönre változtatták. Összesen 13 évet ült Románia börtöneiben. Hitét, humorát mégis megőrizte. Papi hivatását 16 helyen gyakorolta. Márton Áron püspök szentelte pappá a következő szavakkal: „Vértanúkká szentellek titeket!” Ha nem is lett vértanú a szárhegyi ferences kolostor szerzetese, szenvedéssel teli, bátor élete a nagytanúságtevők közé emeli őt. Tőkés István teológiai professzort Isten nagy családdal ajándékozta meg: nyolc gyermeke, 28 unokája és 13 dédunokája született. Nagy családja mellett méltón szolgálta hazáját, magyar népét. Bíró János Antal ferences utolsó éveiben munkára jelentkezett Bőjte Csaba testvérnél: Nézd fiam, aranyam, ezüstöm nincs nekem, de ahány napot Isten nekem ad, azt én mind neked adom. Tudod, nekünk nem engedték a kommunisták, hogy Isten országát építsük, de te menj és építsd az otthonokat a gyermekeknek, én itt, Szászváros helyettesítelek.

Azóta a folytatás is megjelent, anyaországi tanúságtevőkről és az egyetlen nyugat-európai, híres magyar gimnázium kapcsán.

A Legyen meg a Te akaratom című kötetemben négy anyaországi tanúságtevő életútját mutatom be: Harangozó Ferenc pápai prelátust az utcáról rabolták el egy fekete autóval és került kilenc évre a Gulágra. Mindszenty József hercegprímás édesanyjához fűződő mély kapcsolatáról külön cikkben emlékezem meg. Olofsson Placid bencés szerzetes irányt mutatott, hogyan lehetett túlélni a legdrámaibb éveket is, Balogh István tábori lelkész pedig nem engedelmeskedett annak a parancsoknak, hogy a fogolytábor területén tilos gyónatnia, miséznie, a halottakat egyházi szertartással temetni. Kitartó jellemnek híre terjedt, és nemcsak fogolytársai, de rabtartói is tiszteletben tartották személyét. Az Úr ajándéka, hogy fiatal lányként személyesen megismer-

hettem őt. A kötet második része még döbbenetesebb olvasmány, hisz az egyetlen nyugat-európai, híres magyar gimnázium, a Burg Kastl-ban működő intézmény életébe pillanthatunk be, egészen különleges módon: megtapasztalhatjuk, hogyan működött a kommunista diktatúra gépezete. Hogyan figyelték meg, épültek be, próbálták meg ellehetetleníteni a híres keresztény iskola tanárait, köztük sok pap-tanárt és az ott tanuló diákokat. A kommunista Magyar Népköztársaság belügyminisztériuma, és annak különböző politikai osztályai dossziét nyitottak a Burg Kastl-iskola figyelésére, lejárására terveket szőttek. Ügynökeiket beépítették, és évtizedeken át naprakész információkat gyűjtöttek a keresztény magyar gimnázium életéről, az 1960-as évek elejétől a 80-as évek elejéig. A gimnázium szétesésében, megszűnésében is tevékenyen részt vettek. Az iskola alapítóit, igazgatóit, köztük Harangozó Ferencet folyamatosan megfigyelés alatt tartották, ismerték a gimnázium anyagi támogatóit, létszámát, a felújítások költségeit. 1961. március 8-án a Burg Kastl bei Amberg-i magyar gimnázium lejárására, bomlasztására külön javaslatot készítettek, és rendelkezésre lejárato cikkeket írtak.

A tanítást cserélted az újságírói pályára. Nem bántad meg?

Már fiatal újságíró-palántaként erős késztetést éreztem arra, hogy a ke-

resztény, értelmiségi családunk tönkretett életútjairól egyszer majd írassak. Nagyszüleim, szüleim hátrátételt szenvedtek életükben a kommunizmusban, róluk és más üldözött sorsok bemutatása mindig a terveim között szerepelt. Mert a múlt tisztelete és tudása nélkül nem építhetünk jövőt. A meg nem született „gyermekeimet” próbálok megtalálni és segíteni Bőjte Csaba otthonai-ban.

Évek óta ott vagy a Székely gyors-Csíksomlyó expressz zarándokvonat szervezői között. Milyen léleképítő szépségei vannak az ünnephez kapcsolódó Erdély-járásnak?

Évenkénti lelki feltöltődést jelent. Immár tizenegyedik éve kísérem kró-

nikásként a vonaton utazó zarándokokat. Idén ötödik alkalommal gyűjtünk adományt a nehéz sorsú erdélyi gyermekeknek, s ez számomra külön öröm, hisz a családom minden vagyonát elkobozták az ötvenes években a kommunista diktatúra pribékei. Én még akkor nem éltem, de sokat hallottam arról szüleimtől, nagyszüleimtől, milyen X-es családban (származási kategorizálás az államhatalom részéről. Megj: a szerző), fizikai munkásként, szegényen élni. Családi örökségként persze azt is tudom, milyen lehetett úrilányként Nagyanyámnak jólétben, nagycsaládban, biztonságban felnőni, akár Felvidéken, Gömör megyében, akár Temesvár mellett, ahol apai Nagyapám született.

Mi foglalkoztat mostanság?

25 éves a Dévai Szent Ferenc Alapítvány. Bőjte Csabát 17 éve ismertem meg 2001-ben egy interjú kapcsán, amikor még gyermekmentő misszióját nem vagy alig ismertük. Azóta sok fotót, tudósítást, beszámolót írtam nemzetmentő munkájáról. Tizenhét éves munkám „virágait” szeretném egy kötetbe kötni. Hamarosan készül a Képes imafüzet is, amit a zarándokok ajándékba kapnak pünkösdkor, Balog Zoltán miniszter úr egyedi támogatásának köszönhetően. Jövőre szeretném megírni a Nagyszüleim példát mutató sorsát, aztán Tőkés István bátyám bízott rám egy szép, de komoly munkát. Azt sem szeretném feledni...

Fábián Tibor

Bozgor-idők

Hol vagytok régi szép idők? Amikor még a bozgorozás is, mint a csillag ment az égen. Mert tudtuk, hogy másik felett is van egy vöröscsillagos hatalom, és ez ott és akkor, nekünk, akikbe belekötöttek, némi biztonságérzetet adott.

Férfias játékok voltak azok. Nem hátódtunk meg attól, ha valaki odaállt elénk az iskolaudvaron, és teli szájjal fújta a bozgor. Hosszú volt az út hazáig, merthogy akkoriban még gyalog jártuk azt az alig tíz perces utat. Nem voltak autóval elénk érkező szülők, sem iskolabuszok. Az óvodába is gyalog mentünk és egyedül.

Megszoktuk, hogy vagyunk mi, akikre a románok időnként rákiáltják, hogy bozgor. Hamar megtanultuk a jelentését is. Nem siránkoztunk, nem panaszkodtunk odahaza, ellenben nagy csatákat vívtunk egymással az iskolaudvaron. Szakadtak az egyenruhák, hempergőztünk, birkóztunk a fűben. Aztán jöttek a rendcsináló tanárok, és nagy kiabálás közepette, de szigorú igazságossággal balra, meg jobbra kiosztottak egy-egy pofont, és mindenki ment a dolgára.

Kivéve persze, ha valami hétköznapi pofonosztásnál komolyabb dologról volt szó. Mint például, ha nem vittük be hétfőn reggel a kijelölt eperlevél-mennyiséget, a selyemhernyók etetésére. Vagy, ha az osztályunk két hírhedt verekedője a hecc kedvéért leugrott mondjuk a második emeletről. Mert akkor jött Maier, a vékony, hórihorgas igazgató, akitől min-

denki rettegett, aki eléje került. A Maier pofonai egy életre elkísérték a delikvenst. Talán még felnőttként is lucskos, izzadt párnáról ébrednek az akkori rosszcsontok, ha a szekus képű Maier igazgatóról álmodnak valami rémséget. Egy, pontosabban két pofon nekem is kijutott Maiertől. Kettő, mert egyet ő soha nem adott. Nem voltam az a kategória, aki Megyesiék csintevéseit követni tudta, akarta volna. A bűnöm abban állt, hétfőn selyemhernyó-levél nélkül állítottam be az iskolába, és a derék Maier elcsipett az udvaron. Repültek a pofonok, megismertem, mi a gravitáció. A pofonok utáni föl-detérés.

Amúgy a bozgorozás hivatalosan nem volt téma, de az együttélés szintjén napon-ta előkerült, de számunkra inkább csak az iskolaudvaron. De akkoriban ezt még így, a nagyszünetek alatt, lerendeztük, mint valami becsületsértést követő párvi-adalt. Aztán következő napra már elillant a harag, békésen fociztunk egymással, míg valakinek megint eszébe nem jutott, hogy otthon az apja vagy anyja szidta a magyarokat és sokat emlegette a bozgorok anyukáját. Újabb birkózás, újabb hempergőzés, de csak becsengetésig, amikor sietve leporoltuk magunkat és rohan-tunk az órára. Késni nem volt szabad, sem románok, sem magyarok miatt.

Hát ezért mondom azt, hogy a rendszerváltásig még a bozgorozás is kiegyensúlyozott volt. Tudtuk, mire számíthatunk, és a csúfoló is tudta, hogy nem

hagyjuk annyiban. Aztán kilencventől más lett minden. Maier eltűnt a pofonjai-val együtt, mi pedig a falusi suliból városi magyar iskolába kerültünk, ahol nem voltak bozgorozók.

Voltak azonban mindenütt másutt. Az újságban, az utcán, a boltban. Rádöbentünk, hogy kiszabadult a szellem a palackból, a falu békés, zöldgyepes iskolaudvaráról, a mi gyermekkorunkból a tágabb környezetünkbe, a városba és az országba. Persze, lehet mindig is ott volt mindenütt, csak az ötödikes-hatodikos diák még olyan könnyen tekint a maga kicsi világára. Egy-két pofonnal elintézi, megvédi a becsületét, aztán leporolja magát és megyen tovább.

Most azonban, annyi év elteltével, amikor megkérdezik tőled a sürgősségen, hogy a két éves (!) gyermeked miért nem beszél románul; amikor ugyanott olvasod a segítőkéz információs táblákat, hogy az orvosok közül ez beszél németül, az olaszul, a másik meg franciául, de senki sem magyarul; amikor a boltban magyarul szólsz a gyermekedhez, mert ugyan hogyan másként, és cserébe legalább négy eladó szidja a magyarok istenét, persze nem feléd fordulva, csak úgy egymás között; szóval most hiányoznak azok az elcsattant gyermekkori pofonok, az iskolaudvar, ahol egy becsületbe-li birkózással mindent le lehetett rendezni.

És menni tovább, egyenes derékkel.

Fábián Tibor

A Kárpát-medence Reformátussága

Felelősek vagyunk egymásÉRT!

„Ez az alkalom bizonyágtétel nyitottságunkról és értékeinkről, melyekre büszkék vagyunk és melyekhez ragaszkodunk. Ezekkel tudjuk színesebbé tenni a közelünkben lévőket életét – de ezt nem egyedül tesszük, hanem az egész Kárpát-medence magyarságával együtt” – fogalmazott Fazekas László, a Szlovákiai Református Keresztyén Egyház püspöke a június 22-23-i Kassa-ÉRT fesztivál kezdetén. A rendezvényre mi is ellátogattunk.

A napok óta várt lehüléssel együtt érkezünk meg Kassa nagymúltú óvárosába, hogy részt vegyünk az Északkeleti Református Találkozón. A Kassa-ÉRT elnevezésű rendezvényt öt év után szervezik meg ismét, a Családok évében pedig a téma nem is lehetne más, mint a család és a közösség. A különböző programoknak a tavaly ősszel átadott Magyar Református Központ, a Kassai Magyar Református Egyházköztség temploma és a parókiája ad otthont, hogy az előzetesen kitűzött céloknak megfelelően a templom falain túl is megmutathassa magát a református közösség.

Bizonyágot tenni minden időben

„Sokszor halljuk és próbáljuk megélni is, hogy a keresztyén-ség az öröm vallása. De lehetséges a mindenkori öröm?” – ezzel a kérdéssel köszönti a rendezvényre érkezőket Fazekas László, a Szlovákiai Református Keresztyén Egyház püspöke. A püspök Pál Filippibelihez írt levele alapján (Fil 4,4–5) úgy fogalmaz, maga az apostol is sokat szenvedett, de örömét a Krisztussal való találkozásra építette, mert az akkor kapott új erőt vitte magával. „Tudta, hogy az Úrban minden szomorúság legyőzhető, mert csak így teljesíthetjük be küldetésünket.”

Az egyházi vezető szerint az öröm szelíd lelkűvé tesz, melylyel tudatosítanunk kell azt is, hogy a szolgálatra csak bizonyos idő adatott, ami alatt bizonyágot kell tennünk a keresztyén reménységről. „Mi is

azért gyűltünk össze, hogy bizonyágot tegyünk nyitottságunkról és értékeinkről, melyekre büszkék vagyunk és melyekhez ragaszkodunk. Ezekkel tudjuk színesebbé tenni a közelünkben lévőket életét – de ezt nem egyedül tesszük, hanem az egész Kárpát-medence magyarságával együtt” – hangsúlyozza Fazekas László.

A nemzet határok nélküli

Ezekhez a gondolatokhoz csatlakozik „Erdőkön, mezőkön” címet viselő koncertje előtt Sebestyén Márta népdalénekes is: „Fontos, hogy olykor több generáció együtt lehessen, és az is, hogy minél több olyan eseményen találkozzunk, ahol megerősödhetünk hitben és magyarságunkban.” Andrejszki Judit barokk-énekes és csembalóművésszel ifjabb Szerényi Bélával és Szerényi Domokossal közös produkciójukban a régizenén és a hagyományos népzene keresztlül mutatják be történelmünk és kultúránk fontos állomásait.

Az előadás után azt is megtudjuk, Sebestyén Márta és a tekerőlantos ifjabb Szerényi Béla a magyar összetartozás napja alkalmából az új-zélandi magyar közösségnél jártak. „Különleges élmény volt, hogy ennyi határral messzebb is magyarok kö-

zött lehettem – pont úgy, ahogy ma este is – hangsúlyozza a népdalénekes. – Számomra ez a feltöltődés, ilyenkor mindig az érzelmek és a szeretet sokszorosát kapom vissza. Ma pedig különösen meghatározó volt, hogy egy református templomban, az úrasztalánál énekelhettünk.” Andrejszki Judit hozzáteszi, ezen az alkalmon valóban megéreztek a közösség erejét, ami sokáig elkíséri majd: „Úgy éreztem az »Áldj meg minket Úristen« kezdetű éneket nem is én énekeltem, vitt magával a közösség. Szívvel kérem: Áldj meg minket Úristen!”

Az erősek felelőssége

„Mi erősek pedig tartozunk azzal, hogy az erőtlenekek gyengeségeit hordozzuk, és ne a magunk kedvére éljünk” – a szombati program áhítattal kezdődik, melyet Pásztor Dániel, a Tiszáninneni Református Egyházkerület lelkesi főjegyzője tart. Pál apostol rómaiakhoz írt levele alapján az erőről és a felelősségről szól (Róm 15,1–3), mint mondja, keresztyénként sokszor nem érezzük magunkat elég erősnek, mégis tartozunk egymásnak az odafigyeléssel és a szeretettel. „Isten előbb szeretett minket, ebből a szeretetből mutathatunk meg valamit embertársainknak” – teszi hozzá. Az Úr azt üzeni, elég nekünk az ő kegyelme, akkor lehetünk erősek, ha a kezébe tesszük le életünket és nem a magunk erejéből keressük a megoldást. „Emeljük fel az elesetteket, amikor pedig valaki rajtunk segít, emlékezzünk: Isten emel fel.”

„Ez egy kiváló és fontos alkalom a találkozásra, szerettem volna meglátogatni felvidéki testvéreinket, hogy együtt lehessünk – válaszol Pásztor Dániel arra a kérdésünkre, miért tartja fontosnak a Kassa-ÉRT rendezvényt. – Ez a hétvége is az áhítaton elhangzott erőt képviseli, a programokon keresztül a résztvevők megtalálhatják, mivel erősíthetik közösségeiket.” Azt is hozzáteszi, ebben a régióban szolgál, ezért saját tapasztalatiból is tudja, mekkora szükség van a közösségre és a találkozásokra, arra, hogy tudjunk egymásról. „Az, hogy mekkora lesz az erőnk, nem tőlünk függ, Isten adja – de amink van, azt nekünk kell összeadni” – hangsúlyozza a tiszáninneni püspökhelyettes.

Elköteleződés és tudatosság

A délután folyamán a templomban koncertet ad Berkesi Alex basszusgitáros, a Vocem Laudis együttes és Écsi Gyöngyi lelkész-előadóművész, miközben a Magyar Református Központban előadást tart Földi Rita pszichológus és Dienes Dénes

egyháztörténész. A színes programok alatt a legkisebbek sem unatkoznak, számukra külön foglalkozással és bábjátékkal készültek a parókián.

A „Értékátadás és nevelés a családban” című előadás után Földi Ritával az elmagányosodásról és a kapcsolatok fontosságáról beszélgetünk. A pszichológus szerint a legérzékletesebb társas támogatás maga a család, az odafigyelés és a jó kapcsolatok egy életen át biztonságot jelenthetnek számunkra. Bár manapság jellemző, hogy rossz minták között nőnek föl a gyermekek, a szakember azt mondja, számukra a barátok jelenthetnek kiutat, hogy megtanulják: családban élni elköteleződés és tudatosság kérdése, melyekkel hosszú távon visszafordítható az elmagányosodás is. „Központi kérdés a szeretet, hiszen amikor igazán szeretem a másikat, akkor tudok neki magamból is adni valamit: figyelmet, egy-egy mosolyt vagy érintést. De a szeretetet tanulnunk kell! – teszi hozzá. – Ezért is tartom fontosnak ezeket az alkalmakat, ahol olyan témákról és módszerekről beszélhetünk, amik megkönnyítik a hallgatóság életét.”

Bár Dienes Dénes professzor Kassa és a reformáció történetét tárta a jelenlévők elé, ő is komoly hangsúlyt fektetett a közösség szerepére. Arra kérdésünkre, mit tanít nekünk a reformáció a családról, azt mondja, észre kell vennünk, hogy a protestantizmus is közösségi lényként érintette az embereket: az egyén a közösség tagjaként viszonyult a felvetődő kérdésekhez és így kereste válaszait. „Egy szempontot említenék: ha közösségben élünk, erősebbek vagyunk – ezt bizonyítja az elmúlt pár száz év történelme is – hangsúlyozza a Sárospataki Református Kollégium közigazgatója. – Ezt érdemes leképezni a család fogalmára, hiszen a család is mindig erősebb, mint az egyén. Ez a legfontosabb tanulság és üzenet a modern ember számára.

Megélni a felelősséget

A Kassa-ÉRT rendezvény ez alkalommal is istentisztelettel zárul, melyen Nagy Ákos Róbert,

a Gömöri Református Egyházmegye esperese hirdeti az ígét. A Cantate Domino kórus szolgálatával kezdődő alkalom alapigéje a lebévult Éneász meggyógyításának története (Apcsel 9,31-43). „Aki ellátogatott a programokra, láthatta, hogy összekapcsolódott múlt és jelen. De az ige abban segít nekünk, hogy meglássuk, mi teheti boldogabbá jelenünket és jövőnket” – fogalmaz a gömöri esperes. Mint mondja, fontos üzenet, hogy az ige szerint akkoriban békesség volt az egyházban, de arra is érdemes figyelni, hogy a békesség nem azt jelenti, amikor hallgatnak a feyverek, hanem azt, amikor az ember harmóniában él – önmagával, közösségével és Istennel.

„Mindannyiunk felelőssége, hogy éljünk a ránk bízott lehetőségekkel, ha pedig szeretetközösségben vagyunk egymással, akkor gyarapodni fogunk” – hangsúlyozza Nagy Ákos Róbert. A felelősség megtapasztalása és megélése hívó életünk alappillére – még akkor is, ha sokszor azt érezzük, bőven elég a „magunk baja” is. „A kis hercegből is megtanulhatjuk, hogy felelősek vagyunk egymásért, de Szabó Dezső verse is figyelmeztet: »Minden magyar felelős minden magyarért«. Szép lenne, ha ezt nem csak elmondanánk, hanem meg is élnénk” – figyelmeztet az esperes.

Péter apostol csodájának története nemcsak a gyógyításról szól, hanem arról is, hogy a beteg visszakapja az önmagáról való gondoskodás képességét, és úgy fejeződik be, hogy „akik ezt látták, megtértek”. „Ha az egyéni élet Krisztushoz tud fordulni, az nemcsak önmagunk számára iránymutató, hanem egész közösségünknek is” – zárja gondolatait Nagy Ákos Róbert.

Farkas Zsuzsanna, kép: Szarvas László

Rendhagyó történelemóra – felvidéki felhangokkal

Nyugat-európai magyar református hittudományi tanácskozás az ausztriai Felsőőrben

Rendhagyó történelemóra – ezzel a címmel tartotta hittudományi tanácskozását a Nyugat-Európai Magyar Református Lelkigondozó Szolgálat (NyEMRLSz) az ausztriai Felsőőrben.

A július 5. és 8. között tartott rendezvényen a szervezők szavai szerint, amellett, hogy „az első világháborút lezáró trianoni békediktátum centenáriuma a feldarabolt

A tanácskozás résztvevői (Fotó: Aspektus)

magyar hazában, illetve Nyugatra szakadt közösségeinkben élő és túlélő magyarság sorsába” igyekeztek betekintést nyújtani, egyben „törekednek a felekezeti és nemzeti öntudat megtartására is ösztönözni”.

A NyEMRLSz-t 1944-ben Ravasz László püspök hozta létre, akire az egybegyűltek hálával emlékeztek. A püspök életét bemutató vándorkiállítás, amelyet Nyugat-Európában most első alkalommal mutattak be, Huszár Pál, a Magyarországi Református Egyház Zsinatának főgondnoka nyitotta meg. A kiállítást pedig Leányfalu Ravasz Könyvtára és a Faluház felelősei szervezték meg.

Földváryné Kiss Réka, a Nemzeti Emlékezet Bizottság igazgatója (Fotó: Aspektus)

A Kárpát-medencei mennyezetkaszották ősi jelképeinek olvasásáról és értelmezéséről Bereczky Zoltán szólt. Földváryné Kiss Réka, a Nemzeti Emlékezet Bizottság igazgatója Ravasz László 1920 és 1945 közötti munkásságát ismertette, megjegyezve, hogy az első világháborút követő zavaros időszak nagy formátumú püspöke, akinek volt módja Erdélyben belekóstolni a kisebbségi létbe is, máig nem került az őt megillető helyre a magyar köztudatban.

Szatmári Emília, a Sárospataki Református Teológiai Akadémia adjunktusa első alkalommal elemezte történelmi perspektívából a Magyar Református Egyház Egyetemes Konventje felekezet- és nemzetmegtartó szolgálatát. Gecse Géza előadásában az első világháború eseményeit elemezve a Kárpát-medencei magyarság szórványosodásának előzményeire tért ki, hangsúlyozva folyamatos nyugat-európai elvándorlásának máig tartó gondjait, valamint következményeit.

Gecse Géza „Nemzetpolitika szorítóban” című könyvének bemutatóját, amelynek díszvendégei Békássy N. Albert és a sokáig Ausztráliában élő Ámon Antal voltak, kiemelt érdeklődés kísérte. Ezután Karvansky Mónika az ausztriai magyar reformátusok egyháztörténelmi múltját elevenítette föl. A szervezők az elszakított egyházkerületek múltjáról, jelenéről és jövőképéről kerekasztal-beszélgetést szerveztek, amelyben az erdélyi, csehországi, szlovákiai és délvidéki helyzet kiemelt hangsúlyt kapott.

Szombaton a vezetőségi tanácskozás az Európa-szerte szórványban élő magyar gyülekezetek örömeivel és gondjaival foglalkozott, majd döntött hollandiai székhelyének Budapestre való áthelyezéséről, illetve megnevezte magyarországi partnerszervezetét is.

Az Európa kilenc országából érkezett, több mint ötven főből álló szórványküldöttség megköszönte a felsőri református presbitériumnak és Gúthy László lelkipásztornak, hogy tizenkét esztendeje két évenként helyet adott összejövetelüknek. Ezt követően a nyugalomba vonuló Gúthy László lelkipásztornak emléklapot adományoztak, majd az úrvacsorás záró istentisztelet igehirdetője Visky István, a királyhágómelléki egyházkerület Harangszó című lapjának a szerkesztője volt.

A NyEMRLSz mindezek mellett alázatra és bűnbánatra hív, „hogy Európa migrációs gondjai közepette az egyház tagjai keresztyén életgyakorlatukkal igyekezzenek visszatalálni Krisztus tényleges követéséhez, keresztyén indulattal legyőzhessék az erőszak és ellentétek szítását”, mert ha „...jól cselekszel, emelt fővel járhatsz;...” (1Móz 4,7). A történelmi megosztottságból származó, máig akadozó lelki vérkeringés helyreállításában ez ugyanúgy vonatkozik a nyugat-európai magyar szórványreformátusságra, mint a Kárpát-medence tömbreformátusságára – áll a zárónyilatkozatban.

A Prágában szolgáló Éles György református lelkész, aki a cseh fővárosban élő magyarok létszámát legfeljebb 3-4 000 lélekre becsüli, elmondta, hogy döntő többségük Szlovákiából jött ide, bár az utóbbi időben bizonyos fokú visszavándorlással is találkozunk körükben.

Míg a Felvidéken 1945-ig például Kassán a református istentisztelet magyar nyelvű volt, addig a helyzet mára gyökeresen megváltozott és napjainkra Szlovákiában a reformátusok több mint ötöde immár szlovák nyelvűnek számít.

Éles György úgy érzékeli, hogy Csehországban a második nemzedék is már csupán egyfajta alapvető magyar nyelvtudást sajátít el, a harmadik viszont már ennyit sem. Ezért újabban sokkal több figyelmet fordítanak a gyerekek magyar nyelvű iskoláztatására. Ebben pedig mind a katolikus, mind a református egyháznak komoly szerep jut és ezt a feladatot az említett egyházak igyekeznek vállalni! – állapította meg Éles György.

Urbán Ákos, a Hollandiai Magyar Protestáns Keresztyén Lelkigondozói Szolgálat presbitere, aki a csehszlovákiai 1968-as eseményeket követően, huszonhárom éves korában menekült a Felvidékről Nyugat-Európába, úgy látja, hogy Hollandiában nagy szükség van rájuk, hiszen azok, akik most csatlakoznak hozzájuk, kifejezetten lelki támaszra szorulnak, és itt idézzük: „az egyházuknak nincs mérlegelési joga, egyszerűen kötelessége ezt a szükségletet kielégíteni!”

Interjú Békássy Alberttel (Fotó: Aspektus)

Békássy N. Albert úgy véli, hogy a korábbi évtizedekhez képest „eleink a nagyvilágban hatványozottan szóródtak szét! Ezért is fő célkitűzés az emlékezés, de nem szabad, hogy a sebek nyalogatása kerekedjék rajtunk felül!” – állapította meg a Svédországban élő, 1942-ben a Délvidéken született Békássy N. Albert, a szervezet világi elnöke, aki nem lát különbséget a Kárpát-medence különböző tájegységeiből Nyugat-Európa különböző városaiba áramlott és ott tevékenykedő, de nem magyarországi magyarok között, ami szerinte normális, hiszen mindannyian magyarok vagyunk!

Írta: Aspektus

Fábián Tibor: Apatempó (Apa aludna)

Apa időnként arra ébred, hogy Hunorka ébresztőt fúj. Ezzel párhuzamosan gyorsvonatként átrapol Apa mellkasán, fején, lábán. Vagy éppen szorgalmasan húzza Apa kevéske haját. Egyszóval mindent megtesz, hogy kiverje Apa szeméből az álmod. Anya ilyenkor már ébren van, már valahol a lakás másik felében tesz-vesz, így rendszerint Apa, a későnkelő lesz az áldozata ennek az alaposan kitervelt és rendkívül hatékony ébresztő tevékenységnek. Persze az éjszaka folyamán, egészen reggelig

azért még akad legalább 6-8 Hunorka-ébredés, ami ébresztést is jelent egyúttal, persze sírással egybekötve, de ezeket egy-két kortynyi tejjel általában sikerül megoldani. Vagy nem. A reggeli ébredés már egészen más. Mert, ha elszáll Hunorka szeméből az álom, akkor már lehetetlen bármivel is visszaatlatni. Különösen, ha elkezdett trappolni, ugatni, mászkálni Apán és mindenütt másutt. Apa ilyenkor egy ideig még próbálkozott, de még idejében rájött, hogy nincs tovább, jobb ha ő is felkel, egyebet

amúgy sem tehet.

Apa időnként azért megpróbál átjárni Hunorkája eszén, és összeköti a kellemet a hasznossal. Ezalatt azt kell érteni, hogy Hunorka délutáni alvását a saját ebéd utáni szunyókálásával egyidejűsíti. Ez általában úgy indul, hogy Hunorka kezd laposakat pillantani és féloldalra dől a kobakja. Apa persze möhön lecsap a kínálkozó lehetőségre és egy kis meleg tejecke kíséretében ágyba dugja fiacskáját. Redőny le, és már kezdődhet is a jól megérdemelt délutáni pihenő. Persze itt is Hunorka kel fel hamarabb, talán mert gyerekként még nem értékeli ezeket a pihenésre szánt, Apa által már-már lopott perceket.

KERESSÜK MEG A BIBLIÁBAN!

1. „És monda: ..... atyámfiai, ... cselekedjete gonoszúságot.” (1Mózes 19:..)
2. „És ..... néki az Úr: Én leszek veled, és megvered ....., mint egy embert.” (Bírák 6:..)
3. „Mondának azért a .....: Kicsoda állhat meg az Úr előtt, e szent ..... előtt? És kihez megy el mi tőlünk?” (1Sámuel 6:..)
4. „Az Isten ..... hallgatóztál-é, és a bölcseséget ..... ragadtad-é?” (Jób 15:..)
5. „Mert a sok ..... a hiábalóság is és a beszéd is sok; hanem az Istent féljed.” (Prédikátor 5:..)
6. „Ne nézze kiki a maga ....., hanem mindenki a másokét is.” (Filippi 2:..)
7. „Mert igazságos ..... az az Isten előtt, hogy szorongattatással ..... azoknak, akik titeket szorongatnak.” (2Thesszalonika 1:..)
8. „Ama ..... harcot megharcoltam, futásomat elvégeztem, a ..... megtartottam.” (2Timótheus 4:..)
9. „Pedig minden ..... nélkül való, hogy a nagyobb áldja meg a .....” (Zsidókhöz 7:..)
10. „..... tiszteljete, az atyafiúságot szeresséte; az ..... féljéte; a királyt tiszteljéte.” (1Péter 2:..)

A Károli Gáspár fordítású Szent Biblia alapján összeállította: **Györky Szilvia**, Alsómihályi.

Megfejtéseiket **2018. szeptember 15-ig** lehet beküldeni Szerkesztőségünk címére: postai úton - **Református Újság Szerkesztősége, Hlavná 216., 076 74 Draňov**, vagy e-mail-ben a **refujsg.csoma@gmail.com** címre.

Felhívjuk a megfejtést beküldők kedves figyelmét, hogy a megfejtés és nevük beküldésével egyúttal hozzájárulnak az adataik (név és lakhely) megjelentetéséhez a Református Újságban!

MEGFEJTŐK: POZSONYI E.M.: Mackó Zsuzsanna, Dolná Streda; Halgas Ildikó, Kulcsod; Családi Irén, Beke Sarolta, Nagymegyer; özv. Demény Lajosné, Szalay Ferencné, Fél; özv. Sándor Józsefné, Szloboda Anna, Réte; KOMÁROMI E.M.: özv. Varga Béláné, Bátorkeszi; Farkas Irma, Izsák Gyula, Negyed; Kacz Mária, Marcelháza; Ribarics Márta, Komárom; Szabados Hajnalka, Komárom – Őrsújfalu; Tóth Irma, Kamocsa; BARSIE.M.: Tildi Rozália, Szénászki Sarolta, Újlót; Németh Sándorné, Nyírág; özv. Földi Jenőné, Érsekkéty; Palásti Aranka, Léva; Klincsek Ferencné, Kőhidgyarmat; Baka Andrásné, Farnad; özv. Bertók Istvánné, Barsvárad; GÖMÖRI E.M.: Tóth Katalin, Nagybalog; Ing. Kolozsi Alica, Rimaszécs; Faragó Irén, Harmac; Schiller Mária, Tornalja; ABAÚJ-TORNAI E.M.: özv. Gálffy Gusztávné, özv. Pataky Bertalanné, Migléc; Szabó Gyuláné, Lucska; özv. Végváry Zoltánné, Perény; özv. Kövesdi Jánosné, Ing. Damko Valéria, Reste; Csáji István, Nagyida; Komjáty Istvánné, Felsőlánc; özv. Kardos Béláné, Szádalmás; Szanko Mónika, Berzéte; özv. Sikur Béniné, Kőrös; ZEMPLÉNI E.M.: Árvay János, Zemplén; Csernyánszky Erzsébet, Imreg; Rigó Katalin, özv. Gerenyi Lászlóné, Egri Klára, Örös; Rác Erzsébet, Mladanec Irén, Kiss Magdaléna, Bodrogszerdahely; Máté Etela, Kiskövesd; Bók Zoltánné, Királyhelme; Rác Júlia, Kisécs; Galambos Katalin, Tiszacsornyó; özv. Oláh Istvánné, Hardicsa; Kendi Zsuzsanna, Zétény; UNGI E.M.: özv. Csicséri Józsefné, özv. Molnár Sándorné, Kistráska; Kondor Lászlóné, Vajkóc; Dupály Csilla, Abara; özv. Ladányi Lászlóné, Deregyő; Géczi Csabáné, Nagykapos;

JUTALMAZOTTAK: özv. Sándor Józsefné - Réte; Tóth Irma - Kamocsa; Bertók Istvánné - Barsvárad; Faragó Irén - Harmac; özv. Kardos Béláné - Szádalmás; Kendi Zsuzsanna - Zétény; özv. Ladányi Lászlóné - Deregyő; GRATULÁLUNK!

Könyvismertetés

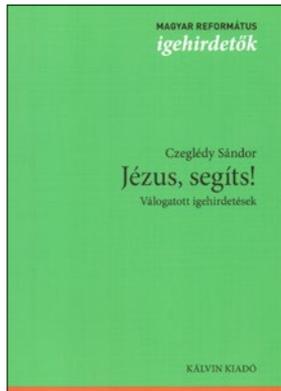
Czegléd Sándor: Jézus segít!

A Magyar református igehirdetők sorozatban 20. századi igehirdetők prédikációiból teszünk közzé válogatásokat, jelezve, hogy igehirdetői örökségük megőrzésre, továbbadásra érdemes, és a mai olvasóközönség számára is érthető és építő üzeneteket hordoz. – írja a sorozat szerkesztője Fekete Károly tiszántúli püspök.

Élterajzi adatok – Czegléd Sándor a 20. századi magyar teológiai tudományosság legendás alakja 1909-ben született Nagysallón. Édesanyja Kósa Margit, édesapja, id. Czegléd Sándor tudós lelkipásztor volt, aki bibliafordítóként is beírta magát az egyháztörténetbe. A Czegléd család felmenői között tudja Czegléd Péter gályarab prédikátort.

Az 1978-79-es tanévben, ösztöndíjas teológusként Debrecenben hallgathattam előadásait és igehirdetését is. Személye, hite a kötetben megjelentetett igehirdetésein keresztül is épít és erősít minden olvasót.

Ára 1600 Ft, cca 5,10 Euró

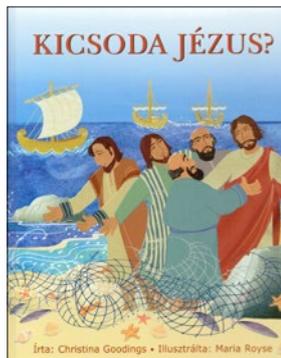

Kicsoda Jézus?

„Jézus a Biblia legfontosabb szereplője. Egyszerű ácsból lett tanító, aki arra hívta az embereket, hogy kövessék őt. Keresztre feszítették, de feltámadt a halottak közül. Kétezer év telt el azóta, hogy a földön élt, mégis az emberek millióinak életét változtatja meg mind a mai napig.”

Christina Goodings könyve Maria Royse illusztrációival jelen meg a Kálvin kiadó gondozásában. A gyerekekkel igyekszik megismertetni Jézus életét és korát. Dicséretes igyekezet, mégis marad bizonyos hiányérzet bennünk. Mintha korunk, bizonyos nyugati keresztyén körökben tapasztalható, túl óvatos szemléletmódja jelenne meg, amely Jézus születésének és természeti törvények feletti hatalmának nem mer eléggé hangot adni. Nevezetesen: **Jézus Isten egyszülöttje, Isten Fia!** Nagyon jó a könyvben a „Bibliái küsszótár”, amely segít megérteni a Szentírás bizonyos kifejezéseit.

Ára 2600 Ft, cca 8,40 Euró

szeretnéd megérteni a bennük rejlő bölcsességet!

A kötetben szereplő példázatok: *A magvető • A letakart lámpás • A mustármag • Az elásott kincs • Az igazgyöngy • Az ember, akinek mindene megvolt • Gazdag ember, szegény ember • A lakoma • Ketten a templomban • A szolga, aki nem tudott megbocsátani • A szárba szökkenő mag • Búza és gyom • Az elveszett bárány • A tékozló fiú • Zörgesetek! • Az özvegyasszony és a bíró • Az irgalmas samaritánus • A két fiú • A két szolga • A két házépítő*

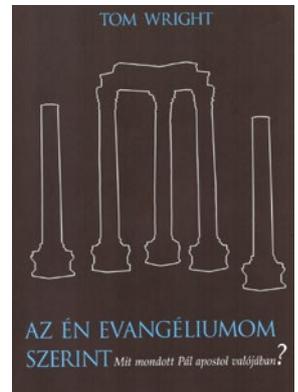
Ára 2.100 Ft, cca 6,80 Euró

Tom Wright : Az én evangéliumom Mit mondott Pál apostol valójában?

Tom Wright az egyik legismertebb kortárs újszövetséges teológus, számos könyv és publikáció szerzője, a St. Andrews Egyetem professzora.

Klasszikus, először 1997-ben megjelent könyve Pál apostol teológiájának értelmezésével, illetve közelebbről is a megigazulás jelentésével foglalkozik. A hagyományos szemléletet, illetve egyes népszerű megközelítéseket megkérdőjelezve mutatja be a megtérése előtti és utáni Pált, illetve arra a kérdésre keresi a választ, hogy „mit mondott az apostol valójában”. Amellett érvel, hogy Pál teológiájának nem a középpontja volt a hit általi megigazulás, hanem a valódi központból, az „evangéliumból”, vagyis Jézus halálának és feltámadásának örömhíréből, és Krisztus Úrrá magasztalásából fakadó teológiai következtetés. – olvasható az ajánlásban. Maga a könyv mondanivalója nagyon tartalmas, segítség a hit erősödésében minden olvasó számára.

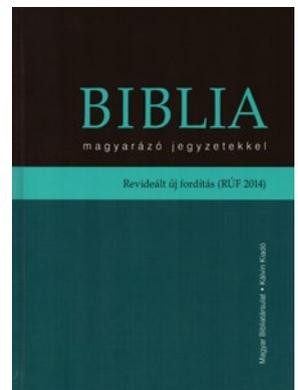
Ára: 2200 Ft, cca. 7 Euró

Biblia magyarázó jegyzetekkel

A Biblia magyarázó jegyzetekkel a magyarázatos Bibliák régi hagyományát eleveníti fel a mai igényeknek megfelelően. Egyre nagyobb szükség van a legalapvetőbb bibliai fogalmakat, kortörténeti és földrajzi ismereteket bemutató Bibliára. Ezért jelent meg a Magyar Bibliatársulat első magyarázatos Bibliája a német Stuttgarter magyarázatos Biblia már 1995-ben. Jelen kiadásunk a 2014-ben revideált új fordítású Biblia szövegéhez illeszti az új Stuttgarter Biblia alapján átdolgozott magyarázatokat.

Ára 9900 Ft, cca 31,90 Euró

XII. Országos énekverseny 2018 Felhívás

Az Egyházzenei Osztály idén is megrendezi az Országos énekversenyt valamennyi korosztály, szólóisták, éneklőcsoportok és zenekarok számára. A versenyen az énekeket (a zenekarok kivételével) zenei kíséret nélkül kell énekelni. A választott énekek nem lehetnek a tavalyi énekverseny előírt vagy választott énekei közül valók. Célunk minél több gyermeket, fiatalt és felnőttet bekapcsolni az éneklés örömébe. A nyertesek értékes zenei ajándékot kapnak.

Az elődöntő időpontja és helyszíne: **2018. november 10. (szombat) Nagyölvéd (általános iskola), Gömör – Runya; Kelet - 2018. november 11. (vasárnap) a keleti helyszín még szervezés alatt**

Döntő: **2018. november 24. (szombat) Rimaszombat, Tompa Mihály Református Gimnázium**

Nevezési határidő: **2018. november 5.**

A versenyzők Bodnár Noémi egyházzenei munkatársnál jelentkezhetnek a casovia@gmail.com címen. **A nevezésnél kérjük megadni a versenyző nevét, a küldő gyülekezetet vagy iskolát, a felkészítő nevét, melyik kategóriában versenyez a versenyző, kísérő(k) nevét és elérhetőséget, csoportoknál, zenekaroknál a választott énekeskönyvi énekek sorszámát..**

Aldott készülést és bizonyágtételt a versenyen!
Bodnár Noémi

Az Országos énekverseny énekei a 2018-as évben

I. kategória (alsó tagozat 1-3. évfolyamok):

Református énekeskönyv: 134, 77, 165, 236, 241, 326 – 1-1 versszakkal és 1 szabadon választott ének

II. kategória (4-6. évfolyamok):

Református énekeskönyv: 1, 23, 66, 130, 167, 255, 274, 341, 399, 464 és 1 választott ének

III. kategória (7-9. évfolyamok):

Református énekeskönyv: 99, 119, 125, 133, 164, 254, 296, 471, 479, 511 és 1 választott ének

IV. kategória (középiskolások):

Református énekeskönyv: 16, 34, 80, 163, 235, 391, 467, 478, 503, 512 és 1 választott ének

V. kategória (felnőttek): megegyezik a IV. kategória énekeivel.

Énekcsoportok

VI. kategória (gyermek éneklő csoportok – 1-5 évfolyam):

Válogatás az I-III. kategória énekeiből
A csoport max. 4 tagból állhat, akik közül csak 1 személy nevezhet egyéni kategóriában is. A versenyanyag egy énekcsoport és 5 református énekeskönyvi ének. Az énekcsoport 5 énekből álljon. Tartalmazzon 4 református énekeskönyvi éneket, melyek közül legalább 1 zsolttár legyen és az 5. szabadon választható ének. Az énekeket az I. II. III. kategória énekei közül lehet összeválogatni (tehát összesen 10 éneket kell hozni).

VII. kategória (gyermek éneklő csoportok – 6-9 évfolyam)

Válogatás az I-III. kategória énekeiből
A csoport max. 4 tagból állhat, akik közül csak 1 személy nevezhet egyéni kategóriában is. A versenyanyag egy énekcsoport és 5 református énekeskönyvi ének. Az énekcsoport 5 énekből álljon. Tartalmazzon 4 református éne-

keskönyvi éneket, melyek közül legalább 1 zsolttár legyen és az 5. szabadon választható ének. Az énekeket az I. II. III. kategória énekei közül lehet összeválogatni (tehát összesen 10 éneket kell hozni).

VIII. kategória (felnőtt éneklő csoportok – középiskolások és felnőttek)

Válogatás a III-IV. kategória énekeiből
A csoport max. 4 tagból állhat. A versenyanyag egy énekcsoport és 5 református énekeskönyvi ének. Az énekcsoport 5 énekből álljon. Tartalmazzon 4 református énekeskönyvi éneket, melyek közül legalább 1 zsolttár legyen és az 5. szabadon választható ének. Az énekeket a III. és IV. kategória énekei közül lehet összeválogatni (tehát összesen 10 éneket kell hozni).

IX. kategória – zenekarok, hangszeres csoportok, dicsőítő csoportok

2 énekeskönyvi ének akusztikus feldolgozását kérjük, valamint 4 választott éneket a zenekar saját repertoárjából.

A szabadon választható énekeket a következő kiadványokból lehet választani:

Jertek énekeljünk – gyermekénekek, a vasárnapi iskola szövetség kiadása
Az Úrnak zengjen az ének – ifjúsági énekeskönyv
Dicsérem neved kötetei
Hozzád szól az ének – evangéliumi énekek gyűjteménye
Firesz énekesfüzet
Hallelujah! – evangéliumi énekek gyűjteménye
Dunamelléki énekesfüzetek I, II, III kötetei
Krisztus az éneke
Népdalzsoltárok
Gryllus-zsoltárok
Dicsérvétek az Urat
Adj zengő éneket!
Lélekkel és értelemmel II. <http://www.reformatus.hu/data/attachments/2018/02/08/lelekkesertelemmelII.pdf>

A Barátságról

Életünk során sok emberrel találkozunk. A legtöbben megmaradnak ismerősnek, míg másokat barátoknak tartasz, közöttük pedig csak egy-kettőt nevezhetsz igazán közeli barátoknak, akit szinte testvéredként szeretsz, és tisztelsz. Ahogy a Példabeszédek könyvében is megvan írva: „Az ember, akinek sok barátja van, széttöretik; de van barát, aki ragaszkodóbb a testvérnél.” (Péld 18:24), valaki, akiben megbízol, megosztod álmaidat és reményeidet. Az igazi barát az, aki nemcsak akkor áll melletted, amikor minden rendben van, hanem a nehéz időkben is számíthatsz rá.

Az igazi barátság kiállja az idő próbáját és sok más nehézséget. Barátok jönnek-mennek, de az igazi baráti kapcsolat áldás.

Dávid és Jonatán története az igaz barátságról szól. Jonatán, Saul fia, a trón várományosaként, tudatában volt annak, hogy apja halála után neki kellett volna örökölnie a trónt (1Sám 13:13). Bátor fiatalember volt, aki Isten vezetése által élt. Lelkiereje és hite megmutatkozik akkor, amikor harcban egyedül harcol a filiszteusok helyő-

ségével, s csak a fegyverhordozója állt mellette. Miután Jonatán húsz filiszteussal végzett, bátor tette arra ösztönözte apját, hogy 600 emberével csatlakozzon a harchoz, amely Izrael számára végül nagy győzelmet hozott (1Sám 14). Jonatán elismertsége és tisztelete ezután, és más események hatására egyre jelentősebb lett. Amikor Saul egyik döntése el-

Copyright (c) Mal Gordon 2008

megszerette, és tisztelni kezdte a népet, Saul szeretete keserűségbe, megvetésbe és gyűlöletbe torkollott. Saul eltökélte, hogy Dávidnak meg kell halnia, hiszen tudatában volt annak, hogy Dávid lehet a trón örököse. Ez egyben azt is jelentette, hogy Jonatánnak egyre kevesebb esélye volt a királyi trónra.

Dávid és Jonatán barátságot köt, és szövetségük jeleként Jonatán Dávidnak ajándékozta köpenyét, hadi öltözetét, kardját és övét (1Sám 18:3-4).

Miután Dávid megölte Góliátot, Saul egyre jobban kereste a módot, hogyan szabadulhatna meg tőle. Parancsot ad arra, hogy öljék meg Dávidot, de Jonatán figyelmezteti barátját, aki kivívta megbecsülését és szeretetét. Saul egyre vadabb haragja elől Jonatán ezután is megvédi Dávidot, amivel magára vonja apja haragját, aki azzal próbálja őt Dávid ellen fordítani, hogy meg akarja vele értetni, Dávid áll Jonatán trónutódlásának útjában. Jonatán a barátságukat ezekkel a szavakkal pecsételi meg: „És ne csak amíg én élek, és ne csak magammal cselekedjél az Úrnak irgalmassága szerint,

hogy meg ne haljak; Hanem meg ne vond irgalmasságodat az én házamtól soha, még akkor se, hogyha az Úr kiirtja Dávid ellenségeit, mindegyiket a földnek színeről!” (1Sám 20:14-15)

Később a barátságukat megerősíti azzal, hogy Dáviddal szemben őszinte, és elmondja, megbékélt azzal a tudattal, hogy: „te király leszel Izrael felett, és én második leszek te utánad, és Saul is, az én atyám, tudja, hogy így lesz.” (1Sám 23:17).

Dávid e barátság hatására nemeslelkűvé válik Saullal szemben, aki sokáig nem tudja elfogadni, hogy Jonatán önként lemond a trónról. Dávid barátsága Jonatánnal töretlen marad, amelynek alapja az Isten által szívükbe plántált szeretet. A barátság akkor igazi, ha egymásra jó hatással vagyunk, és áldás az, amikor éppen a barát az, aki segít jobb emberré válni, megbocsátani, és Istenhez is közelebb visz.

Györky Szilvia

Református Újság

Gyülekezeti tájékoztató

Kiadja a Lónyay Gábor Polgári Társulás

Cím: Deregnő 216, 076 74 Deregnő

IČO/reg.szám: 31256732

Nyilvántartási szám: EV 5612/18

ISSN: 2585-8491

Megjelenik havonta.

Kereskedelmi forgalomba nem hozható.

Terjeszti a Deregnő-i Református

Keresztény Gyülekezet

Szerkesztőség:

főszerkesztő: Csoma László,

szerkesztők: Csoma Annamária, Györky Szilvia,

Kraus Viktor, kárpát-medencei tudósítónk:

Fábián Tibor, Szenn Péter

Szerkesztőség címe:

076 74 Draňov-Deregnő 216,

Tel.: 056/639 53 96, Mobil: 0908 035 094,

E-mail: ladislavcsoma@gmail.com

vagy csomalaszlo@centrum.sk

Nyomja: Marián Györky - MS PRINT

len ártatlanul (tudatlanul) vétkezett, aminek eredményeképpen, Saul úgy dönt, hogy akár a fia, akár nem, halált érdemel, a nép megvédi Jonatánt apja értelmetlen haragjától (1Sám 14:24-46).

A másik oldalon ott áll Dávid, Isai legfiatalabb gyermeke, egy egyszerű pásztorfiú. Mielőtt ismertté vált, két alkalommal tett bizonyosságot lélekjelenlétéről, amikor megmentette apja juhait egy oroszántól és medvétől (1Sám 17:34-36). A Szentírás emellett feljegyezi róla, hogy tudott „hárfázni, erős vitéz és hadakozó férfi, értelmes és szép ember, az Úr vele van” (1Sám 16:18). Éppen a zenében való jártassága miatt figyel fel rá Saul, aki az udvarába hívhatja Dávidot, hogy lantjátékával megnyugtassa Saul nyugtalan lelkét. Bizonyos idő elteltével, Dávidból herceg lesz Saul lányával, Mikkal kötött házassága révén. Minden jel arra mutatott, hogy a dolgok már nem is állhatnának jobban, ám amint Dávidot